

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 20. XIII aastakäik

TEATAJA

15. oktoobril 1938

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:	Toimetus ja talitus	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 3.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	$\frac{1}{4}$ lhk. . . kr. 30.00
Poolaastas . . . „ 2.00	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	$\frac{1}{2}$ „ . . . „ 16.50
Välismaale . . . „ 7.00	igal äripäeval 12—2 p. l.	$\frac{3}{4}$ „ . . . „ 10.00
Poolaastas . . . „ 4.00		Kaane külgedel—koos kuteppel

SISU: Kas ratsionaliseerimine tähendab käitismajanduslikku revolutsiooni? Eesti, Läti ja Leedu ühtlustatud veksliseadus. Jaekaubanduse kaitse Saksamaal. Teadete andmise vajadusest väiksemaile laevule ringhäälingu kaudu Kaubandus-tööstuskoja seisukohti Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu asjus. Markartiklite arengust Hollandis Kaubandus-tööstuskoja suur- ja keskaubanduse sektsiooni seisukohti väliskaubanduse korraldamiseks. Riidekaupmeeste päev. Eesti detailkaupmeeste sisseostukeskus Majanduslikke teateid. Äride register. Toiduainete turg. Vällsbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid.

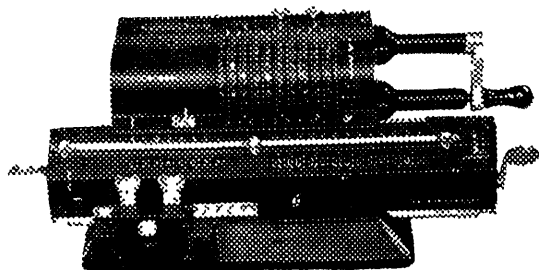
Majandusametniku jõudlus tõuseb kutsehariduse omandamisega

Soovitage ja võimaldage oma ametnikele mitmekülgset majanduslikku edasiõppimist korrespondentsmeetodi järgi

Eesti Hariduse - Sõprade Seltsi Era-Majanduskursus

pakub seda võimalust igaühele sõltumatult elukoolest koduse õppimise teel. Õppeained, eesti ja saksa keel ühes kirjavoetusega, kaubandusarvimeetika, raamatupidamine, kaubandusteade, majandusteade, majandusgeograafia, kiirkiri, joonistamine ja kirjutamine (ümmar- ja plakatkiri). Kursuse lõpetanuil on kõik õigused ühisel alusel avalike majandusõpilaste kooli lõpetanutega

Nõudke prospekte ja teateid kursuse büroost, Tallinn, Mundi tän. 3, kõnetraat 430-06

EA

ARVUTUSMASIN

kergendab iga kalkulatsiooni
ning hoiab kokku aega ja raha

Valige endale tuntud rootsi arvutusmasin

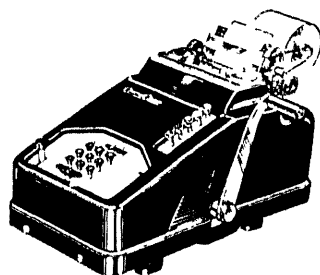
ORIGINAL-ODHNER

Soodsad maksutingimused

ESINDUS JA LADU:

LIER & ROSSBAUM

TALLINN, VIRU 7

EESKUJULIKU ELAMUKULTUURI

*Kasutage meie
tasuta korteri
sisustus nõu-
annet mööbli-
äris-V Posti 9.*

TAGAB LUTERMA MÖÖBEL

Kas ratsionaliseerimine tähendab käitismajanduslikku revolutsiooni?

Ratsionaliseerimise küsimus Eestis muutus eriti aktuaalseks ratsionaliseerimiskomitee moodustamisega Majandusministeeriumi juures. Mõni nädal tagasi toimus Majandusministeeriumis mitmete asutuste esindajate ühine nõupidamine ministeeriumi algatusel koostatud ratsionaliseerimiskomitee seaduse eelnõu läbivaatamiseks, kus üldiselt ratsionaliseerimise tarvidus leidis heakskiitu ning osundatud seaduse eelnõu sõelamiseks moodustati vastav komisjon.

Kui nüüd küsida, mida tähendab „ratsionaliseerimine“, — siis selle mõiste üle ei ole kindlat ega ühtlast definitsiooni. Erisuguseis mais ning keelis seda mõistet on püütud selgitada väga mitmesugusel viisil. Suur osa antud definitsioonidest osutub tihtipeale ebatäpseks ning on annud põhjust mitmesuguseks tõlgendamiseks. Sageli tähendatakse nendega sootuks erinevaid mõisteid ning seetõttu nad on kujunenud tihti peale paljude arusaamatuste põhjuseks.

Peaaegu iga autor, käsitledes ratsionaliseerimise küsimust, algab sellega, mida ta „ratsionaliseerimise“, „töö teadliku organisatsiooni“, „teadliku ja teaduslikult läbitöötatud käitise juhtimise“ jne. all mõistab. Sellane mõistete-definitsioonide kogu ulatuks kahtlemata paljudele lehekülgedele; kõik need definitsioonid on aga suurel määral vaid mõnede üksikute põhimõtivate variandid. Selle järele, missugusel seisukohal asub ratsionaliseerimise suhtes definitsiooni andja, tõstab ta esile omas piiratluses seda või teist põhielementi, mis talle näib olevat kõige olulisem. Peaaegu kõik mõistete määratlused, hoolimata ratsionaliseerimise mõiste mitmesugusest tõlgendamisest, osutavad siiski rea ühtlasi, sarnlevaid põhijooni, mis nähtub ka alamal toodud näiteist.

Arvutust hulgest ratsionaliseerimise definitsioonidest toome järgnevalt vaid mõned iseloomustavamad piiratlused:

Rahvusvahelistest organitest kõigepealt Rahvasteliit oma maailmamajanduse konverentsil umbes kümme aastat tagasi mõistis ratsionaliseerimise all „tehnilisi ja organisatoorseid talitusviise, mis võimaldavad vähimat jõu- ja materjalikulutust“. Rahvusvaheline tööamet oma uurimuses „Ratsionaliseerimise sotsiaalseid mõjutusi“ annab järgmise definitsiooni: ratsionaliseerimine tähendab empiirilise talitusviisi ja harjumuste ning plaanita, ainult silmapilgu nõudeist tingitud toimimisviisi asendamist süste-

maatilise, teaduslikule uurimisele põhineva talitusviisiga, mille abil püütakse rakendada olemasolevaid vahendeid kõige otstarbekamalt ning saavutada sel teel suurimat kasuefekti.

Need mõlemad poolametlikud definitsioonid, hoolimata teatud erinevust, pööravad peamist tähelepanu inimese jõukulutusele, mida maailmamajanduse konverents peab tarviliseks muuta võimalikult minimaalseks ja Rahvusvaheline Tööamet — kindlustada sellele kulutusele kõrgeimat kasuefekti.

Üksikute riikide ratsionaliseerimisorganite poolt antud definitsioonidest olgu mainitud siinkohal:

Prantsusmaal Pariisi Kaubanduskoja kaubandus-tööstuse organiseerimisinstituut tuleb ratsionaliseerimise mõiste piiratlusel järgmisele seisukohale: ratsionaliseerima tähendab kõigepealt uurima inimese tegevusviise, et asendada rutiinipäraseid ning empiirilisi talitusviise niisugustega, millised mõistuspärase arutluse põhjal hoolsasti on kohandatud oma eesmärgile ning põhinevad teaduslike uurimiste tulemusil; ratsionaliseerimine tähendab aga ka majanduse mitmesuguste organite töö tasakaalustamist. Teaduslik organisatsioon seisneb sellaste teaduslike talitusviiside tarvituselevõtmis, millised võivad viia selleni, et saavutataks optimaalset tulemust vähimate kulutustega.

Saksamaal on ratsionaliseerimise mõiste aja- ja jooksul mitmeti muutunud, missugune asjaolu ilmneb Saksa RfKW (Reichskuratorium für Wirtschaftlichkeit) poolt antud poolametlikest definitsioonidest. Nii näiteks 1925. a. anti seal ratsionaliseerimise mõistele järgmine sisu: ratsionaliseerimine on kõikide vahendite tarvituselevõtmine, mida pakuvad tehnika ja kavakindel kord majanduslikkuse ning varade toodangu tõstmiseks, tehes seda odavamaks ja paremaks.

Sama kuratoorium 1927. a. tõlgendas ratsionaliseerimist järgmiselt: ratsionaliseerimine on kõigi vahendite tarvituselevõtmine, mida pakuvad tehnika ja kavakindel kord majanduslikkuse tõstmiseks. Ratsionaliseerimise eesmärgiks on rahva jõukuse tõstmine varade odavnemise, suurendamise ja kvaliteedi tõstmise abil.

1933. a. anti RfKW poolt ratsionaliseerimise mõiste kohta järgmine piiratlus: Ratsionaliseerimine on kõigi vahendite mõistmine, kontrollimine ja tarvituselevõtmine, mida teadus, tehnika, majandus, organisatsioon ja kõik teised inimese te-

gevusalad pakuvad majanduslikkuse tõstmiseks kogu inimtöö paremini kasutamise mõttes.

Seoses ülaltähendatud Saksa RKW mõistete piiritlestega olgu siinkohal märgitud Saksa tööriinde poolt 1936. a. antud definitsioon „ehtsa“ ratsionaliseerimise kohta: nimelt ratsionaliseerimine tähendab mõistupärasast püüdmist parandamise poole ning töötamist üldsuse kasuks.

Lyndall Urwick, rahvusvahelise ratsionaliseerimisinstituudi direktoreid, piiritleb järgmiselt: ratsionaliseerimine on teaduslike talitusviiside tarvituselevõtmine kõikide tootmise ja jaotuse organiseerimisest ning juhtimisest tulenevate küsimuste suhtes. Hiljem tuli Urwick veelgi avarama piiritleteni; ratsionaliseerimist võivat vaadelda kui maailmavaadet või kui teatud toimingut: kui maailmavaade tähendavat ratsionaliseerimine veendumust, et maailma majanduselu ratsionaalsem, mõistusepärasem valdamine teaduslikult läbitöötatud talitusviisi tarvitamisega on võimalik ja soovitav ning et seepärast meie majanduslik mõtlemine peaks selles suunas kujundatama ümber. Kui toiming tähendavat ratsionaliseerimine teaduse talitusviiside ja normide tarvituselevõtmist kõiksuguste probleemide lahendamiseks, millised tulenevad tootmise ja jaotuse organiseerimisest ja juhtimisest.

Neist ülaltoodud näiteist selgub, et hoolimata rõhkeist definitsioonide mitmesuguseist erinevusist on võimalik saada teatava ulatusega pilti ratsionaliseerimise mõiste ideoloogilisest sisust.

Ratsionaliseerimiseks nimetatud liikumise olemus majanduselus seisab, nagu peaaegu kõik mõiste-definitsioonid määratlevad ja omaks võtavad, metodoloogilises ümberkujunemises, mille revolutsiooniline iseloom avaldub kõige vananenud, vaid üksikuil isiklikel kogemusil põhineva rutiini asendamises teadlike ja teaduslikult läbitöötatud põhimõtete ja talitusviisidega.

Ratsionaliseerimise mõiste seotavus teaduslikkusega esineb, nagu näeme, peaaegu kõikides antud definitsioonides.

Lihhtempiirilisuse, rutiini asendamise idee kõrval kava-kindla meetodiga esineb veel nõue mõistusepärase talitusviisi järgi. „Ratsionaliseerimise tähendab — enam mõistust käitise“ — nagu väljendab prof. Gottl-Ottlienfeld.

Paljud definitsioonid panevad rõhku kulu kokkuhoiule — tuleb talitada vähima aja-, ruumi ja jõukulutusega —, hindade

alandamisele, raiskamise vältimisele. Kõrgeimaks eesmärgiks osutub ratsionaliseerimise mõistete definitsioonides rahva jõukuse tõstmine, olgugi et paljudes piiritlestis see eesmärk otseselt ei ole väljendatud; ükski definitsioon ei pea eesmärgiks vaid paljast toogi suurendamist.

Ratsionaliseerimise liikumine ei ole mingi uudne nähtus, mis oleks iseloomustav, vaid tänapäeva majanduselule. Ratsionaliseerimise alged ulatuvad tagasi kaugele sõjajärgsesse aastas. Vanimaks tuleb pidada ratsionaliseerimise liikumist Põhja-Ameerika Ühendriikides, kus ta sai alguse Tayloriga süsteemist. President Hooveri poolt pärast sõja-aastail alustatud võitlusele raiskamise vastu lisandusid peatselt teaduslikult läbitöötatud meetodid käitiskulude alandamiseks ning jõudlusvõime tõstmiseks ühtlustamise (normimise ja standardimise), tööettevalmistuse, töökontrolli jne. abil. Kuna see osutus individuaalse käitise juhtimise asjaks, kuidas leida ning võtta tarvitusele mainitud meetodid, kujunes kogu ratsionaliseerimise liikumine Ameerikas n.-ü. „management“i (käitise juhtimise) asjaks; see nimetus asendas peatselt varem tarvitusel olnud nimetuse „tailorismi“, milline evis juba teatud määral „töökurnamise“ kõrvalkõla. Et ka „management“i liikumise nimetuse all Tayloriga ja ta järglaste poolt soovitatud meetodite kõrval ilmnemiseid peatselt ka teised, millised kavapärasuse kõrval rõhutasid ka majanduslikku ja sotsiaalset vastutust ratsionaliseerimisel, lisati sõna „management“ juure veel „scientific“ (teaduslik). Teaduslik käitise juhtimine kujunes Ameerikas uueks kunstiks, mida eriti arendati edasi Tayloriga ühingusse koonduvad F. W. Tayloriga õpilaste ja järglaste poolt. Selle järele see liikumine „avastati“ pärast maailmasõja lõppu Ameerikat külastavate eurooplaste poolt ning aimati järele Euroopas eeskätt tööstuses tööjõusaastu ja tööstusliku organisatsiooni alal.

Ettevõtte igakülgset majandusliku võitlusvõime tõstmist esijoonel kulude alandamise teel peetakse suurel määral saavutatavaks toodete normimisega, standardimisega ja tüüpimisega. Viimaste eesmärgiks on piirata tänapäeva tööstustoodete raiskavat mitmekesisust. Saksas on selgitatud näiteks, et ühes kruvivabrikus on varem olnud vajaline hoida tagavaraks 2831 puuriliiki, olgugi et 470 puurist kõikideks otstarveteks peaks jatkuma. Või jälle — arvestati välja, et Saksas üksinda valmistatavat 150.000 eriliiki taskunuge, olgugi et inimkond ilma raskusteta

saaks läbi ka 1000 eriliigiga, kusjuures jääks ikkagi veel küllaldane valik suuruse, terade arvu jne. suhtes. Ning on küsitud, kas olevat üldse võimalik ligikaudugi endale ette kujutada seda materjali- ja jõuraiskamist, mis valitseb peaaegu kõigil tootmisaladel?

Ent on tõsiasi, et tänapäeva tehnika täiuslikemate meetodite tarvituselevõtmine tasub end majanduslikult alles siis, kui toodanguhulk saavutab teatud suuruse. Ning see makorda kehtib vaid siis, kui individuaalsete varade tootmisest loobutakse ning siirdutakse n.-n. massikaupade tootmisele. Fordi autode odavus põhineb suurel määral sellel, et ta valmistab aastas harva rohkem kui kaks tüüpi.

Tüüpimine võimaldab, tõsi küll, laotagavarade vähendamist, toorainete ostude hõlpsust ja odavust, kogu tootmisprotsessi kiirendamist ning tehnilist paremust — kõike seda aga ometi eeldusel, et tarvitajaskond temale pakutavate toodete tüüpidega rahuldub, s. o. et massiliselt toodetud ühtlustatud kaubaliike on võimalik niisama hästi turustada kui varemini individualiseeritud kaupu. See asjaolu on seda tähtsam, kuna areneva tüüpimisega suureneb sõltuvus turust, ühtlasi aga kerkib (sile) tegevamine ka hädahoit riisiko turustamisvõimaluste kitsenemise puhul. Käitis tegutseb kindlaks ettemääratud raamides; nii juhid, ametnikud kui ka töölised on hajunud vaid teatud kindlate operatsioonidega ning liigutustega. Olgugi et tehniline tööosavus on tunduvalt suurem, piirdub edenemine vaid kitsa tegevusalaga. Seda raskemaks osutub kohtamine turundudeile ja üleminek ühelt alalt teisele; öeldu kehtib ka tihti peale muutuva turukonjunktuuri puhul. Näib, et tüüpimise paremusi tööjõu ja materjali säästmine, töötootlikkuse tõstmine jms. — on võimalik saavutada siiski vaid müügivõimaluste suurema riisikoga. On ilmselt, et tüübitud kaupade tootjad peavad ühinenult teatud kontsentratsioonivormi omi kaupu konsumentidele n.-ü. peale suruma, et säilitada ja kindlustada oma müügivõimalusi; tarvitajaskonna maitse, moe ja harjumuste võimalikest muudatusist osutuksid nad tunduvalt puudutatuteks. Teatud kindlus oleks vaid juhul, kui tarbimiskauba normimine või tüüpimine oleks teostatav kõigis käitises tsiviliseeritud maailmas. Kuni aga seda pole saavutatud, jääb püsima riisiko, et teatud individualiseeritud (s. o. elastne) välismaise tööstusega normitud (s. o. seotud) ikodumaine tööstus maa-

ilmaturul ei suudaks edukalt võistelda. Ka Eestis on rea tootusharude ekspordivõimelisus saanud teoks ning suudab püsida ka edaspidi vaid seetõttu, et ta arvestab välisturgude vastavaid erinõudeid ning suudab seetõttu leistega võistelda. Arvestada tuleb ka asjaolu, et normide, standardite teostamisel olukord kõigile ettevõtetele pole ühesugune, eriti raskesti teostatavate eeskirjade, näiteks teatud kaupade suuruse ning kvaliteedi, kindlaksmääramisel, milleks osutuvad võimeliseks tavaliselt vaid kapitalijõulisemad ettevõtted. Nagu üldiselt normimise, tüüpimise, standardimise teostamiseks läinud kulutused suruvad esialgu rentabiliteedi alla, mida alles selle järele aegamööda saadakse tagasi, võivad need ratsionaliseerimise meetodid tööstuslikku kontsentratsiooni aina kõvendada, mis näiteks kesk- ja väiketööstuse olemasolule võib kujuneda mõnel juhul küsitavaks. Kas aga sellane olukord rahvamajanduslikult seisukohalt oleks soovitav, on veel küsitav. Tuleb pidada silmas, et ka areneva normimise, standardimise jne. juures turg vajab ikkagi rikkalikult ka individualiseeritud kaupu; vähimalt senini, kuni püsib kapitalistlik majanduskord. Liialdatud tüüpimine, standardimine jne. võib kutsuda esile samaaegselt uusi takistusi, raskusi, ebaotstarbekusi varade tootmises ja jaotuses, lühidalt, uusi irratsionalismide. Seni kuni on olemas inimeste ebaühtlasi tarvidusi, võib tüüpimine ja normimine kujuneda tihti peale edutuks.

Ratsionaliseerimine, hõlmates masstootmist ja standardimist, on teinud suuri edusamme üldiselt niisugustes tööstusharudes, millised toodavad ning varustavad tarbijaid hädavajalisimate kaupadega. Rahuldades omi hädavajalisimaid, esimese järgu tähtsusega, tarbeid, konsumentidel ei ole suurt valikut ning nad peavad olema rahul nende kaupadega, milliseid pakub neile masstootmine ja standardimine. On aga konsumentide hädavajalisimad tarbed rahuldatud, siis teise järgu tähtsusega tarvete rahuldamise alal konsumentid on juba märksa vabamad ning siin esineb siis juba tunduvalt rohkem ükssteisest erinevaid soovideid. Kaupade odavus on, tõsi küll, tähtsaks teguriks, kuid ta pole inimese teise järgu tähtsusega tarvete rahuldamise alal enam üksinda mõõduandvaks teguriks; seepärast on oma toodete turustamiseks neil tööstusil enam väljavaateid, kes võivad erinõudeile vastavalt muuta oma tooteid, arvestades turumaitset, moodi jms.; masskaupade,

standarditud toodete tootusel sel alal tekiks tunduvalt suuri raskusi.

Teatud tõkestavaid tegureid ratsionaliseerimise pidurdamiseks võime leida ka tööstuses endas. Kui tööstusharu ei ole võimeline suureks organisatsiooniks, või jällegi ei võimalda kulude alandamist vastavalt toodangu suurendamisele, on sel juhul pandud teatud piir ratsionaliseerimisele. Ratsionaliseerimine tahab alati leida otstarvet raiskamise vältimiseks, tootmise kontsentreerimiseks, koordineerimiseks jne., kuid ülaltähendatud juhul oleks igatahes tööstusel vähe tahtmist toodangu suurendamiseks.

On püütud tõendada, et kulude alandamise teel saavutatakse ka toodete hindade alandamist. Viimast võib eeldada aga ainult juhul, kui turul esineb tugev võistlus. On aga olemas monopolid, olgu varjatud või avalikud, pole mainitud automaatne hindade alandamine kaugeltki kindlustatud.

Eesti oludes ratsionaliseerimine tööstuses on ikkagi kahtlemata suurel määral kapitaliküsimus. See ei kehti mitte üksnes ettevõtte tehnilise moderniseerimise, uute moodsamate masinate ja tööriistade muretsemise kohta, vaid ka ettevõtte organisatoorselt paremaks kujundamise kohta. Siin võib tekkida aga rida suuri tegelikke raskusi. Sageli meie oludes ka-

pitalid ei võimalda kiiret ja ulatuslikku ratsionaliseerimist.

Ratsionaliseerimiskeskus nõuandva asutuseks oleks kõigiti teretulnud, kuid säärase nõuande eeldab kõigepealt vastavate eriteadlaste olemasolu vajalikel määral. Et ratsionaliseerimist teostada edukalt ning anda ettevõtetele kasulikke näpunäiteid, siis nõuab see ettevõtete kulude põhjalikku tundmist. Seepärast ratsionaliseerimise liikumine Eestis võib toimuda vaid aegamööda, samm-sammult igakülgse selgitustöö kõrval, vastavalt meie majanduse kandejõule ja spetsiifilisele omadusele. Seega ei või ratsionaliseerimine Eestis kujuneda mingiks käitismajanduslikuks revolutsiooniks, vaid silmas pidades meie majanduse eriomadusi, evolutsiooniks mõdukais piires. Tähtis on meie arvates asjaolu, et ettevõtjaskond ei kaotaks selle juures huvi vahendite kasutamiseks ja teede otsimiseks, kuidas ratsionaalsemalt loota. Selle stiimuli eeltingimuseks on aga kahtlemata, et ettevõtja ka osa saaks ratsionaliseerimisega saavutatud kasudest. Kuid ratsionaliseerimine peab arvestama ka rahvamajanduse kui terviku vajadusi, pealegi, kui ta kõrgeimaks sihiks seatakse kõigi rahvaliikmete elutaseme, jõukuse, parandamine ja tõstmine.

Eesti, Läti ja Leedu ühlustatud veksliseadus

Uue veksliseaduse erinevusi senisest veksliseadusest

Valter Nõges

(Järg)

VI. Uue veksliseaduse I ja II osa sisulisi erinevusi senisest veksliseadusest.

Siinkohal peatume vaid olulisimate erinevuste juures. Neid käsitleme vastavalt ÜVS-e süsteemile peatükkide kaupa, kusjuures koos käskvekslitega tulevad vaatluse alla ka lihtvekslid.

Vekslü koostamine ja vorm.

1. ÜVS-e järgi nõutavad vekslü olulised koostuosad, niihästi liht- kui ka käskvekslite kohta, on väheste erinevustega samad, mis on ette nähtud senises VS-s. Need erinevused on järgmised. Senise VS-e järgi ei peeta vekslüks säärase akti, mil maksutähtpäev või vekslü koostamise koht on märkimata (§ 3, 14, 84 ja 86). ÜVS-e järgi aga veksel, mil maksutähtpäev on tähendamata,

peetakse näitvekslüks (§ 2 lg 2, § 76 lg 2). Järelikult ÜVS-e järgi pole nõutav maksutähtpäeva äramärkimine vekslil. Edasi ÜVS-e järgi veksel, mil koostamiskoht on märkimata, peetakse allkirjutatuks vekslüväljaja allkirja juures tähendatud kohas (§ 2 lg 4, § 76 lg 4). Järelikult ÜVS-e järgi pole nõutav koostamiskoha äramärkimine vekslil, kui vekslüväljaja allkirja juures on juba tähendatud mõni koht, tavaliselt ta elukoht. Et ÜVS-e järgi vekslüväljaja allkirja juures tähendatud kohta eespool nimetatud eeldusil peetakse vekslü koostamise kohaks, siis ÜVS-e järgi lihtvekslil koostamiskoht omakorda peetakse lihtvekslilväljaja elukohaks, kui see on vekslil jätud märkimata (§ 76 lg 4). Neil uuendusil on see hea külg, et nad vähendavad vekslil tühiheks tunnistamise võimalusi.

2. Sama tähtsuse omab ka ÜVS-e § 6. See ei nõua vekslisumma kirjutamist tingimata sõnadega, vaid lubab vekslisumma ära märkida ka üksnes numbritega. Senise VS-e § 4 jargi võidi vekslisummat kirjutada üksnes sõnadega. ÜVS annab eeskirju ka selle kohta, missugust summat pidada vekslisummaks, kui vekslil on märgitud oma suuruselt mitu erinevat summat. ÜVS õelistab alati sõnadega kirjutatud vekslisummat. Järelikult, kui vekslisumma on kirjutatud vekslile nii sõnadega kui ka numbritega, ja kui need erinevad, siis on vekslisummanu alati kehtiv sõnadega kirjutatud summa. Kui vekslisumma on märgitud vekslile mitu korda üksnes sõnadega või mitu korda nii sõnadega kui ka numbritega, siis on kehtiv kõige väiksem sõnadega märgitud summa. Kui vekslisumma on märgitud vekslile mitu korda üksnes numbritega, siis on kehtiv kõige väiksem numbritega märgitud summa.

3. Puht otstarbekohasuse seisukohast peaks olema tervitatav veksliloiguse arengu eduna ÜVS-e § 5 ettenähtud uudus, vastavalt millele nii käsk- kui ka lihtveksli väljaja (vt. § 77 lg 2) võib näitvekslis ja näitaegvekslis määrata, et vekslisumma kannab intresse. Kõigis teisis veksleis, s. t. päevveksleis ja aegveksleis, seda ette näha ei saa, kuna neis märgitud intressimääramist peetakse mittekirjutatuks. Senine VS ei keela erilisi kokkuleppeid intresside maksmiseks vekslil järgi, kuid ta ei luba seesugust klauslit paigutada vekslitekti. Seesuguse intresside maksmise kokkuleppe kohta võidi küll koostada eriakt ÜVS-e § 5 sisalduv uudus näib olevat täiesti ratsionaalne, kuna ei saaks pidada vekslivahekordi oma loomult tasuta toimumiuks. Päevveksleisse, samuti aegveksleisse pole praktilist vajadust märkida klauslit intressi määramise kohta, kuna intresside ettearvutamise on võimalik seda küsimust lahendada juba vekslisumma määramisel. Intresside väljaarvutamise siin raskusi pole, kuna on täpselt ette teada, kunas saabub maksutähtpäev. Väljaarvutatud intressid kas kirjutatakse vekslisummale juure või nõutakse enne vekslil vastuvõtmist veksliväljajalt sisse. Neil kaalutlusil ei näegi ÜVS ette klauslit intressimääramise kohta päevvekslite ja aegvekslite jaoks. Teine lugu on näitvekslite ja näitaegvekslitega. Siin intresse ette välja arvutada ei ole võimalik, kuna pole ette teada, millal saabub nende maksutähtpäev. Seepärast ÜVS võimaldabki paigutada klauslit intressimääramise kohta ainult neisse veksleisse.

4. Täielise selguse toob ÜVS seni väga

vaieldavasse blankoveksli täitmise küsimusse. Teatavasti mõistetakse blankoveksli all veksliväljaja poolt allkirjutatud, kuid mitte kõiki teisi olulisi vekslil koostusosi sisaldavat akti, mis on antud veksliväljaja poolt vekslil esimesele omandajale õigusega see akt täis täita puuduva vekslitektiga sõlmitud kokkuleppe kohaselt. Senise VS-e § 14 ja § 86 järgi veksliplank, kuni see pole täidetud VS-e järgi nõutava vekslitektiga, ei oma veksliloigust. Vene Dirigeeriva Senati kui ka meie Riigikohtu varasema praksi kohaselt on puudulikult koostatuna väljatud veksliplanki õigustatud vekslitektiga täitma ning seejuures ainult oma nimele üksnes see, kellele see veksliplank on antud veksliväljaja poolt. Hiljem asus Riigikohtus teisele seisukohale. Seadus, lubades veksliväljaja volitusel vekslil esimesele omandajale täita temale antud veksliplanki vekslitektiga oma nimele, ei nõudvat Riigikohtu arvates, et vekslil esimene omandaja seda peaks tegema just isiklikult. Seega seadus ei keelvat plangi täitmist vekslitektiga plangi esimese omandaja nimele selle isiku poolt, keda plangi esimene omandaja on selleks volitanud (vt. Rikht toim. nr. 1018 — 1932: õigus 1933, nr. 1). On vaieldav, kas see Riigikohtu viimane seisukoht, ehkki see vastab täiesti tegeliku elu nõudele, on kooskõlas senise VS-e normidega. Eriti kahtlane on aga sellest seisukohast tehtav järeldus, mille järgi loetakse kehtivaks enne veksliplangi täitmist samale plangile tehtav indossament. Kõik need kahtlused peaksid nüüd olema kõrvaldatud ÜVS-e § 10-ga. Selle §-i järgi pole nõutav, et puudulikult koostatuna väljatud vekslil täidaks tingimata selle esimene omandaja. Seepärast tuleb ÜVS-e järgi kehtivaiks lugeda ka kõik need indossamentid, mis on blankovekslile tehtud enne selle täitmist vekslitektiga. Nagu sellest kõigest nähtub, on ÜVS-e § 10 legaliseerimist leidnud Riigikohtu viimane seisukoht blankoveksli täitmise küsimuses.

5. Nii senine kui ka uus VS lubavad koostada käskvekslit nii, et trassant on ühtlasi trassandiaks (vt. VS § 85 p. 1 ja ÜVS § 3 lg 2). Neid veksleid nimetatakse käsk-lihtveksleiks. Erinevus senise ja uue VS-e vahel käsk-lihtvekslite suhtes seisab aga selles, et ÜVS ei nõua, nagu seda teeb VS, et maksukoht neis veksleis ei tohi ühtuda trassandi elukohaga, vaid peab olema teisel. ÜVS-e järgi võib neis veksleis maksukoht küll erineda trassandi elukohast, kuid see ei ole nende vekslite kehtivuseks nõutav, nagu see oli varem.

6. Täiesti uue liigi käskveksleid meie ma-

janduslikku käibesse toob ÜVSe § 3 lg 3 nn. komisjonivekslite näol. Nende vekslite väljamisel toimib trassant enda nimel, kuid kolmanda isiku arvel. Sellest peaks järgnema, et trassant seesuguse vekslil väljamisega kohustub ise vekslil järgi ning omandab ka sellest tulenevad õigused. Seepärast trassandi mäрге selle kohta, et veksel on väljatud kolmanda isiku arvel, omab tähenduse ainult selles, et ta määrab ära, kellelt trassaat saab katte, kui ta vekslil lunastab. Selle märkuse tõttu ei saaks ta katet mitte trassandilt, vaid märkuses nimetatud kolmandalt isikult. Kõik see muidugi eeldab erikokkuleppe olemasolu trassandi ja kolmanda isiku vahel ühelt poolt ning kolmanda isiku ja trassaadi vahel teiselt poolt. Et see erikokkulepe on nende kolme isiku omavaheline asi, seepärast ei saa ta kuidagi mõjutada teiste vekslilõiguslaste õigusi. Kui komisjoniveksli maksutähtpäeval peaks trassaat jätma vekslil välja lunastamata, olgugi et ta selle vekslil on varem aktseptinud, siis võib vekslilvaldaja nõuda vekslilkohustuse täitmist regressi korras küll trassandilt, mitte aga kõnesolevalt kolmandalt isikult. Komisjoni märkme vormi pole ÜVSe-s ette kirjutatud. Järelikult selle määramine on jäetud trassandi äranägemise otsustada. Komisjoni mäрге tuleb paigutada tingimata vekslilteksti ja see võib olla näiteks järgmisesisuline: „... ja kandke see summa hra N arvele“ või enne trassandi allkirja: „hra N arvel“.

7. Seni VS-e järgi ei ole üldse lubatud teha parandusi vekslisummas. Teistes vekslil olu-

listes koostusosades on see küll lubatud, kuid vastavad parandused — selleks, et nad omaksid jõudu — peavad olema õiendatud vekslilväljaja allkirja ees (VS § 13, 14, 86). Sama on VS-e järgi kehtiv ka indossamentide suhtes, kuna ka neis tehtud parandused peavad olema õiendatud indossandi allkirja ees (VS § 19, 87). ÜVSe ei näe ette tingimusi, missuguste olemasolul lubatakse teha vekslis sääraseid parandusi, mis muudavad oluliselt vekslil sisu. Samuti ei sisalda ÜVSe erieeskirja indossamentides tehtavate paranduste kohta. Paranduste tegemise küsimust puudutab ÜVSe ainult ühes §, nimelt § 69, milles öeldakse: „Vekslil teksti muutmise korral need isikud, kes on alla kirjutanud pärast seda muutmist, on vastutavad muudetud teksti sõnastuse järgi; enne seda allakirjutanud on aga vastutavad endise teksti sõnastuse järgi.“ Nagu sellest §-st võib järeleda, ei näe ÜVSe, nagu ka senine VS, paranduste jaoks ette mingit vormi. Kuid erinevalt VS-st lubab ÜVSe vekslilteksti parandamist ka pärast vekslil allekirjutamist vekslilväljaja poolt. Seda võib teha vastava õiendiga pärast vekslil allakirjutamist nii vekslilväljaja ise kui ka vekslil esimene omandaja ning teised vekslilvaldajad. Nende vastutuse ulatuses vekslilteksti muutmise korral määrab kindlaks eelosundatud ÜVSe §. Samast §-st, kuna teisi §-e paranduste tegemise kohta ÜVSe ei sisalda, järgneb veel, et ÜVSe ei keela paranduste tegemist isegi vekslisummas.

(Järgneb.)

Jaekaubanduse kaitse Saksamaal

Teiste majandusharude hulgas on tänapäeva Saksamaal erilist tähelepanu osutatud jaekaubandusele ja selle korraldamiseks on kehtimas 12. mail 1933 antud n.-n. Seadus jaekaubanduse kaitseks (Gesetz zum Schutze des Einzelhandels). Kõnesolev seadus oli esialgu mõeldud ajutise abinõuna, aga hiljem on seda korduvalt muudetud ning täiendatud ja nüüd on ta maksev määramata ajaks. Seaduse peamiseks eesmärgiks on kaitsta keskkihile (Mitelstand) kuuluvaid jaekaubanduse ettevõtteid suurkaubamajade konkurentsiast, ära hoida juuba niigi liig suurt jaekaubanduse ettevõtete arvu edaspidist plaanita juurekasvu ning sealt eemale tõrjuda asjatundmatut ja seda kütset mitteväärivat elementi.

Ajajooksul olid Saksamaal oma odavate sisestusvõimaluste tõttu eelistatud suur- ehk

universaalkaubamajad (Warenhäuser) muutunud arvukale jaekaubanduse keskkihile sedavõrd hädaohtlikuks, et viimase olemasolu muutus küsitavaks. Teisest küljest ei olnud ka jaekaubandus ise sisuliselt terve, sest pärast maailmasõda ja sellele järgnenud majanduslikke vapustusi siirdus kaubandusalale õige mitmesugune element. Selle hulgas oli palju neid, kes ei leidnud endale muul alal tegevust või kel ebaõnnestus mõnes teises kutsees, või kes selle lihtsalt kõrvale jätsid — kõik need arvasid jaekaubanduses endale olevat leidnud õige koha. Seetõttu asus siin tegutsema isikud, kel polnud aimugi kaubanduse elementaarnõudeist, kõnelemata erialalistest teadmistest, pealeselle puudus neil õige sageli veel vajaline tegevuskapital. Kõiki neid puudusi püüdis säärase isik tasa teha kõlvatu võistluse ja ebaausa kauplemisviisiga. Sella-

se olukorra vältimiseks anti Saksamaal eelpoolnimetatud jaekaubanduse kaitseseadus. Kuid siin peab teisest küljest rõhutama, et selle seadusega pole kaugeltki mõeldud luua jaekaupmehele taiesti kindlustatud olemasolu ega talle garanteerida kindlat sissetulekut. Uldsuse huvides on, et kaubanduses oleks tee vaba noorele, asjatundlikule ning edasipüüdjale kaupmehele ja seepärast ei tohi olla seadus takistuseks kaupmeeskonna järelkasvule ega ole ka samuti uhiskonna huvides kunstlikult ülal hoida elujõuetuid ja surmale määratud ettevõtteid; kaubanduses valitsegu tulevikuski terve võistluse põhimõte. Need olid seaduseandja motiivid.

Edasi vaatleme lähemalt, keda see seadus otseselt puudutab ja kuidas see leiab teostamist. Seadus kõneleb „müügikohtadest“ (Verkaufsstellen), kuid mõeldud on siin ainult jaekaubanduse ettevõtteid, välja jäetud on selle alt hulgi-kaubandus (engros), tööstus- ning käsitööstusettevõtteid ja muud. Kuid alati ei ole mõõduandev ettevõtte suurus, vaid ka ta laad; suurimgi kaubamaja on jaekaubanduse ettevõtte, kui seal müüakse jaeviisil otse tarvitajale, seevastu räbalakaupmees aga võib osutada hulgi-müüjaks, sest ta müüb jalle müüjale. Peatingimuseks on, et kaubamüük toimuks müügikohal, seega jäävad selle seaduse alt välja näit. vahe-talituskontorid. Seaduse alla ei kuulu müük tänavail, teedel, turgudel, näitustel.

Esmajoones on nõutav luba uue jaekaubanduse ettevõtte avamisel, aga seda on vaja ka äri teiselt ülevõtmisel, s. o. kas ostmisel, rentimisel jne. Ei ole erandit tehtud ka ettevõtte pärimisel (välja arvatud juhus, kus pärija oli juba enne seda ettevõtte kaasomanikuks), ainult et siin tehakse pärijale teatavaid kergendusi (pikendatakse kutseoskuse nõutamise tähtaega jne.). Edasi tuleb hankida luba ettevõtte ülevõtmiseks, välja arvatud juhtum, kui see viiakse teistesse ruumidesse samas administratiiv-piirkonnas (sammas linnas või suurlinnas — sammas linnajaos), kui seniseid ruume kasutas omanik vähimalt ühe aasta kestes ja kui uued äriruumid ei ületa seniseid 25 rm võrra. Olemasoleva müügikoha ruumiline laienemine 25 rm võrra üle selle pindala, mis oli kõnesoleva seaduse jõustumisel, tingib samuti eriluba. Veel tingib loa nõutamist müügi laiendamise elatis-tarbeile ja maitsaineile, samuti ka arstimisvahendeile neis müügikohis, kus ülekaalus on muude kaupade müük. Lõpuks on vajaline luba müügikoha nimetuse muutmisel ärisiltidel väljas- või seespool äriruume, äripabereil, reklaamlehtedel ja kuulutustel, kui muudetud nimetuse

kaudu püütakse tähelepanu juhtida erilisele hinnakujunemisele või kaupade päritolule ühest teatavast sisseostukohast.

Mis tingimustele peab vastama loa hankija? Kõigepealt on nõutav vastava oskuse (Sachkunde) omamine. Selleks on küllaldane esitada tõestus, et vastaval alal on tegutsetud, või kui mitte, siis sooritada sellekohane kutseeksam kaubanduskoja juures (selle üle ilmus lähem ülevaade eelmises Kaubandus-tööstuskoja Teataja numbris kirjutuses „Kaubanduslik kutseoskus Saksamaal“). Kutseoskuse tõestuseks on küllaldane, kui esitatakse tunnistused, et

- a) on tegutsetud vähimalt viis aastat iseseisvalt ärialal;
- b) tegutsetud kolm aastat äriõpilasena ja kaks aastat kaupmehe abilisena (äriteenijana);
- c) vähimalt viis aastat tegutsetud kaupmehe abilisena (äriteenijana).

Pealeselle peab loaaja omama tarvilist isiklikku usaldatavust, s. o. selgitatakse, kas ta pole varem kohtulikult karistatud saaraste kuritegude eest, nagu seda on vargus, pettus, liiakasvatamine, võltsimine, kuritahtlik maksujõuetus, korduvad eksimused kõlvatu võistluse seaduse vastu, toiduainete võltsimine jne. Ka võidakse kauplemisloa andmisest keelduda isikule, kes on varem korduvalt karistatud ärisulgemisaaja määruste vastu eksimise pärast. Muidugi võidakse loetletud eksimustele vaatamata erijuhtudel teha erandeid, näit. kui isiku karistamisest on möödunud pikem ajavahemik ja kui temast võib arvata, et ta ennast nüüd on parandanud. Huvitav on veel märkida, et kuigi isik on kohtulikult karistamata, temast aga üldiselt on teada, et ta pole kuigi aus, aga igasuguste võtetega on seni pääsnud karistusest või üldse kohtu alt, näit. on kahjustanud võlausaldajaid-kaubamuretsejaid parajal ajal äri edasi andes mõnele oma sugulasele jne., võidakse talle kauplemise luba keelduda. Mõõduandvaiks kauplemisloa äraütle misel võivad osutada vahel koguni poliitilised või rahvuslikud põhjused, kus leitakse, et neil kaalutlusil pole teatav isik sobiv ärialal tegutsemiseks. Ka võetakse arvesse isikliku usaldatavuse kaalumisel loa hankijal vajalise tegevuskapitali puudus, sest on karta, et saarane isik kapitali vähesuse tõttu on sunnitud abiks võtma ärimoraali ja ausa võistluse vastaseid võtteid. Aga siingi oleneb igal antud juhul väga palju loahankija isikust ja sellaste järelduste tegemisel ollakse äärmiselt ettevaatlik.

Peale loaandmisega isiku on mõõduandvad äri- loa andmisel ka temast mitte olenevad põhjused. Eriti kaalutakse asjaolu, kas teataval ärialal teatavas kohas on küllaldane tegevusväli, kas sedalaadi ärisid on juba üleliia ja kas siin uue võistleja tekkimine ei mõju senistele äridele ilmselt kahjutoovalt. Ka selgitatakse veel, kas antud rajoonis uue äri avamine on tingimata vajaline ostjaskonna huvides. Viimatinimetatud põhjustel loa andmisest keeldutakse ainult äärmisel juhul, sest vastasel korral kannatatakse selle all vabavõistluse põhimõte, mida aga seaduseandja ei ole tahtnud kaotada.

Edasi vaatleme, kes on õigustatud andma luba uue jaekaubanduse ettevõtte avamiseks, selle laiendamiseks jne. Maakondades annab loa maanõunik (Landrat), linnades — ülemlinnapea, Berliinis igas linnajaos selle linnajao pea. Üllalotletud isikute otsuste peale võib kauplemisloa hankija edasi kaevata 2 nädala jooksul n.-n. provintsi valitsuspresidendile (Regierungspräsident), Berliinis politseipresidendile. Üksikud kauplemisloa palved saadetakse kaubanduskodadele seisukoha võtmiseks, kuid loaandja ei ole seotud kaubanduskoja arvamusega ja võib oma otsuse langetada koja arvamise vastaselt.

Endastmõistetavalt ei ole aga koyal mingit õigust ega alust loaandja otsuse vastu kaebust esitada, samuti nagu pole seda loaandmisest rii- vatud konkurendil ning teistel kõrvalseisjal.

On keegi avanud, üle võtnud, laiendanud või üle viinud oma äri ilma vastava loata, siis on politsei kohuseks sellane äri sulgeda ja ta omanikku karistada. Kahjutasun nõude õigust

äriomanikul sellasel juhul ei ole, samuti nagu pole seda tal ka siis, kui talle üldse keelduti loaandmisest.

Veel tuleks mainida, et mõned ärideliigid vajavad kahekordset luba: esitaks luba üldse äri avada, ja teisiks eriluba osal kontsessioneeritud ettevõttele, nagu piima-, pagari-, liha- ja vorstikauplused ja veel raamatu- ning ajalehe- müügikauplused.

Kõigest eeltoodust näeme, et Saksamaal äri avamine ei ole nii lihtne, äriees peab vastama tervele reale nõudele, kusjuures loaandjal on sageli õige avarad võimalused loaandmisest keeldumiseks, eriti mis puutub n.-n. isiklikku usaldatavusse, sest seda võib väga mitmeti tõlgitada, — siin võivad olla mõõduandvad niihasti poliitilised kui ka rahvuslikud põhjused jne. Meil on vahete-vahel kuulda häälgi, mis nõuavad äride arvu piiramist ja uute juuretuleku raskendamist, ent julgeme siinkohal märkida, et selles vaevast võiks Saksamaalt võtta õeskuju, juba esitaks sel põhjusel, et meil puuduvad need eeldused sellaseks kitsenduseks nagu seda olid Saksamaal, puuduvad ju meil n.-n. universaal-kaubamajad, kes oma suure kapitali ja võimsa organisatsiooniga oleksid hädaohtlikud teistele väike-jaekaubanduse ettevõtetele; puudub alus poliitilistel või koguni rahvuslikel motiividel nii drastiliselt astuda vahele ettevõtete arvu reguleerimisel. Teiseks Saksa seaduseandja ei ole siiski tahtnud kaotada terve võistluse printsiipi, ja kui see jääb alles, kas on siis vajadust kitsendava seaduse järgi?

Al. Paulus.

Teadete andmise vajadusest väiksemaile laevule ringhäälingu kaudu

Väikelaevaomanike ringkonnist on korduvalt pöördud palvetega Kaubandus-tööstuskoja poole, astuda samme selleks, et väiksemaile laevule, mil puuduvad oma raadio-saatejaamad, kuid mis enamikus on varustatud tavaliste lampvastuvõt- jätega, võimaldataks saata teateid sõidusihi, laadungi ja muu hädavajalise kohta Riigi Ringhää- lingu kaudu.

Ligi kolmandik meie kaubalaevastikust (ca 300 üksust, kokku 55.000 br.-regtn) koosneb alla 1600 br.-regtn laevust, mil puuduvad oma raadio-saatejaamad. Tähenadatud laevad väljuvad sageli, s. o. juhtudel, kui uut veolepingut pole veel sõlmitud, lähtesadamast kuhugi reidile, loo- detava sihtsadamana rajooni, n.-n. „orderi peale“,

oodates seal peremehelt teadet, kuhu minna. Esineb aga rohkesti juhtumeid, kus „orderi sadam“ asetseb lõplikult sihtsadamast üsna kau- gel, nii et laev peab tegema suuri ringe enne laadimispaika jõudmist. Säärased ringsõidud mitte ainult ei too majanduslikku kahju ja as- jata kulusid laeva seisupäevade, kütte jne. näol üksnes teatava laeva üksikomanikule, vaid nad halvavad kogu meie laevandust. Sellasteil juh- tudel aitaks tunduvalt kaasa raadio, mis või- maldaks laevadele teateid anda otsekohe, kui sihtsadam selgub, s. t., kui uus veoleping on lõplikult sõlmitud.

Säärane kord teadete andmises laevadele raadio-ringhäälingute kaudu on kehtimas ka

teistes mereriikides, nagu Norras, Rootsis, Saksas ja teatavalt juhtudel ka Daanis. Teateid laevule neis mais antakse tavaliselt kas reklaamteadete või päevauudiste hulgas iga päev kindlal kellaajal kindlaksmääratud tasu eest (näit. Norras maksab üks sõna 35 ööri, Rootsis — 20 ööri jne.).

Meie arvates ei ole põhjust karta, nagu võiks sellane telegraferimine Riigi Ringhäälingu kaudu tekitada võistlust tavalisele telegraafile, kuna väiksemal laeval telegrammide vahetamise võimalus üldse puudub. Teisest küljest on ka meie ringhääling riigi oma ettevõtte, nii et tema tulud laekuvad riigikassasse.

Mis puutub võimalusse anda teateid Kopli raadio kaudu, siis langeb see kahjuks ära, kuna

Kopli raadio omab vaid väikese tegevusraadiuse ja töötab lainel, mida tavalised vastuvõtjad ei kuule.

Arvestades toodud asjaolusid oleks väga tarviline, et raadio-nõukogu võtaks selle küsimuse kaalumisele ja võimaldaks laevadele, mil puuduvad raadio-saatejaamad, teateid anda Riigi Ringhäälingu kaudu. Meie arvates oleks otstarbekohasem säärase teadete edasiandmist korraldada iga päev kindlal kellaajal, näit. kell 16.50 toimuvate reklaamteadete algul, kusjuures tuleks kindlaks määrata ka tariif iga teate resp. sõna pealt.

Loodame, et raadionõukogu meie laevanduse huvides selle küsimuse peatsele teostamisele võtab.

Kaubandus-tööstuskoja seisukohti Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu asjus

Vabariigi Valitsus esitas kevadel Riigikogule vastuvõtmiseks ja maksmapanemiseks Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu.

Kaalunud igakülselt neid võimalikke tulemusi, millised on saavutatavad kutseoskuse töstmise suunas nimetatud seadusega, ja selgitanud ühtlasi uue korralduse võimalikku mõju majanduselule üldse ja selles tegutsevale kodanikele, seda eriti tuleviku perspektiivis, jõudis Kaubandus-tööstuskoda kindlale veendumusele, et esitatud eelnõu, hoolimata selle abil tõenäoliselt saavutatavast kutseoskuse taseme tõusust, muutub meie majandusele loomulikule arengule paratamatult kammitsaiks. Selle juures kahjustab ta suurelt meie majandusalale siirduda tahtvate uute generatsioonide huve, allutades neid bürokraatlikele korraldusile, mis seavad kitsad piirid nende uute põlvete loomulikule arengule ja tegutsemisele majanduse alal üldse.

Sellega takistatakse majanduse alale siirdvate uute generatsioonide otsinguid parema, kohasema ja kasulikuma järele. Tulemuseks on majanduse arengu pidurdamine. On ju viimane kantud tihti mitte niipalju ühe või teise ala põhjalikust tundmisest kui üksikisikute uutest ideedest, erakordsest energiast ja võime-dest, millel tihti ei ole midagi ühist alaga, millele isik on ettevalmistuse saanud.

Ajalugu on seda juba kord tõestanud: tsunftide korralduse kokkurvarisemine uue produktisiooni teguri — vaba kapitali — ilmumisel ja sellest sõltuv vaba ettevõtlikkuse võimalus oli

kahtlusteta üheks suurimaks teguriks majandusele määratuks arenguks viimaseil sajandil.

Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu sisaldab aga eneses kahtlusteta tugevaid suundi tagasipöördumiseks tsunftide korralduse juure, mis majandusele arengut aastasadu kammitsais hoidis.

Kaubandus-tööstuskoda on kaugel sellest, et eitada kutseoskuse taseme töstmise tarvidust majanduse alal, ümberpöörduvalt — koda on sellest eriti huvitatud, et juba tegutseva kaupmeeskonna ja töösturkonna kutseoskuslikud võimed suureneksid ja et uus majanduse alal tegutsema hakkav põlv saaks hea ja otstarbekohase ettevalmistuse. Kuid samal ajal ei tohiks leida aset majanduse alal juba tegutsevate või seal tegutseda tahtvate isikute õiguste piiramine, nagu näeb ette eelnõu. Kaasneb ju tegelikult eesõiguste andmisega paratamatult teiste isikute õiguste piiramine. Kui see mõnel teisel alal ka on õigustatud kas kaaskodanike tervisliku julgeoleku või mõnel teisel säärasel põhjusel, siis majanduse alal on see vaevalt mõeldav ega ole ka tarviline.

Eesõiguste andmine tegutsemiseks majanduse nii avaral, kuid samal ajal nii komplitseeritud ning vähe kontrollitaval alal, on ääretult raske ülesanne, kuna on võimatu määrata ühe või teise isiku ärigeeniust ja võimeid.

Eksamid ja mitmesugused antavad tunnistused saavad ikkagi olla ainult isiku võimete eelduseks, sellest aga kaugemale, kuni teatud ees-

õiguste andmiseni, viivate järelduste tegemine ei saaks majanduse alal küll leida aset.

Täiendavalt eelpool üldsõnaliselt väljendatud seisukohtadele märgib Kaubandus-tööstuskoda alljärgnevalt need Majandusliku kutseoskuse seaduse puudused, millised koja arvates on kõige olulisemad ja millede kõrvaldamine tähendaks tegelikult küll kogu süsteemi kõrvaldamist ja muutmist.

Kaubandus-tööstuskoja arvates on kõne all oleva seaduse eelnõu üheks puuduseks, et sellega on sisuliselt (kuigi eelnõu koostajad ei ole vist seda eriti soovitud) püütud lahendada kaht täiesti iseseisvat küsimust, mis just kaubandusringkonnis pikemalt sõelumisel on olnud, nimelt: kutseoskuse taseme tõstmine ja uute äriettevõtete juuretuleku piiramine, mida on mõeldud lahendada erilise kutse nõudmise kaudu ettevõtete juhtkonnalt.

Kaubandus-tööstuskoda on teadlik, et Haridusministeerium ei ole tahtnud viimatinimetatud küsimust küll lahendada otseselt, kuid koda ei saa kogu küsimuse käsitusel minna mööda sellest motiivist, — on ju nimetatud küsimused väga tihedas seoses ja on sellastena seni leidnud käsitelu ka kaubandusringkonnas.

Kaubandus-tööstuskoja arvates ei ole aga kuidagi võimalik neid kaht küsimust, hoolimata nende vahel valitsevaist sidemeist, siiski otstarbekalt lahendada ühe seadusega.

Esitatud eelnõu teiseks suureks puuduseks on tema väga suur ulatus: seaduse redaktsiooni järgi (§ 1) haarab eelnõu puhtkaubanduslike ettevõtete kõrval ka tööstusettevõtete need kontorid ja laod, mis ei asu tööstuse asukoha juures. Samuti on Vabariigi Valitsusel õigus arvata seaduse alla ka kõik teised majanduslikud ettevõtted (§ 2).

See teeb seaduse üldse väga raskesti rakendatavaks. Kuid ka puhtkutseoskuslikust küljest ei ole mingit tarvidust eriti kontoriametkonna allutamiseks seadusele. Sellel alal valitseb meil olukord, kus oskusliku tööjõu leidmine ei valmista ettevõttele praegu mingeid raskusi. Kahtlemata paraneb nüüd olukord veelgi, kuna uued majanduslikud õppeasutused senisest suuremal arvul valmistavad ette kontoriametnikke. Vajalise kaadri ettevalmistamine ja selektsioon on arenenud ise täiesti eluvajaduste kohaselt ja küllalt otstarbekalt. Näiteks oleks täiesti otstarbetu seaduse alla arvata krediit- ja kindlustusasutused. Nende ametkond on eriti kõrge haridusliku tasemega ning ametkonna täiendamine sünnib ilma igasuguste raskusteta väljakujune-

nud praktikantide süsteemi kaudu, kelleks suuremalt osalt on üliõpilased.

Samasugune olukord valitseb laevandusettevõtete, veo- ja transportärides ning terves reas kaubanduse harudes, mis kõik võiakse seaduse alla arvata.

Esitatud eelnõu teisi olulisi puudusi käsitledes leiab Kaubandus-tööstuskoda, et suurimaks nende hulgas on kahtlemata nõue, et kutsetaotlejat võib seaduse redaktsiooni järgi (ja vist ka mõtte järgi — arvestades suurt analoogiat Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadusega ja selle rakendamisega) siduda väga kitsal alal (§§ 34, 37, 40 sõnad „vastaval alal“).

Selles peitub Kaubandus-tööstuskoja arvates suur hädakoht majanduselu arengule ühelt poolt ja tulevikus majanduse alal tegutsevaile isikule teiselt poolt.

Käsitledes eelnõu §§ 3 ja 4 ning peatükke 5, 6, 7 ja 9 võiakse panna maksma kord, kus, näiteks, kümmeaastat riidekaubanduses eduga tegev olnud müüja ei saa kuidagi asuda müüja kohale saapakaupluses, kuna tal on müüja kutse riidekaubanduse (seaduse tekstis „vastaval alal“) ja mitte jalanõudekaubanduse alal! Olukord, mis tegeliku elu seisukohalt oleks kujutlematu — vilunud müüja ühel alal võib minimaalse kohanemise järele olla niisama hea müüja teisel alal. Ehk jälle: aastakümneid suurte kogemustega ja vastava kutsega töötanud speditsoonitöötaja juhataja ei saa avada iseseisvalt mõnd teissugust kaubanduslikku ettevõtet; veel enam: temalt võiakse võtta võimalus (§ 4) astuda, näiteks, ametnikuna mõne panga teenistusse, kuigi oma kogemustelt ta sinna tõenäoliselt kõigiti sobiks.

On õige, et kirjeldatud juhtumil seadus võimaldab sellasel isikul sooritada eksami vastaval alal Kutseoskuse Ameti juures. Kindlasti on sellane isik lühemaegse praktiseerimise järele ka võimeline selleks — aga mis juhtub siis, kui inimene, eriti sõltuvalt meie ääretult kitsastest tegevusraamest (väike arv ettevõteteid, resp. töökohti, ühel alal), on sunnitud elus mitu korda oma tegevusala vahetama? Kas ta peab alati igale uuele alale siirdudes andma uue eksami? Kuigi seaduseelnõu koostaja vahest ei ole sellaselt mõtelnud, on siiski seaduse teksti alusel eeltoodu võimalik.

Need on ainult mõned üksikud, kaugeltki mitte drastilised, nendest hulgalistest näidetest, mis illustreerivad, kui kaugemale võiakse jõuda esitatud eelnõu täielisel rakendamisel.

Veel kord toonitades sellase spetsialiseerumise hädahtlikkust meie väikeriigi oludes, peab Kaubandus-tööstuskoda siinkohal oma kohuseks märkida, et meie majanduselu, kuigi nõudes omal alal kvalifitseeritud jõude, ei suudaks alati küllaldaselt pakkuda tegutsemisvõimalusi isikuile, kes on spetsialiseerunud ainult ühel alal. Kaubandus-tööstuskoda leiab, et spetsialiseerumine on kahtlusteta tervitatav, see ei tohi aga muutuda kodanikkonna meil niigi juba piiratud tegutsemisõiguste veel suuremaks kitsendamiseks, mis väga paljusid kodanikke võiks tulevikus asetada ääretult raskesse seisukorda (kitsendused riigiteenistusse astumisel, kitsendused tööstuslikul alal tegutsemiseks jne.).

Vabalt toimuv seleksioon iseenesest kannab hoolt, et majanduse alal tegutsema pääsevad ja seal püsima jäävad ikkagi paremad ja asjatundlikumad. Vaba seleksiooni süsteem on eriti õigustatud just majanduse alal, kui alal, kus, nagu juba öeldud, võimete ja oskuste õiglane ja otstarbekas kontroll on kõige raskemini teostatav — igal juhtumil palju raskemini kui oskuste kontroll tööstuslikel aladel. Mõistetavalt on aga tarvis üldist kutselist ettevalmistust korraldada, luua aluseid ja celdusi, tõsta üldist nivood, kust edasi areneks indiviidide vaba võistlus ja tekiks seleksioon.

Seda ülesannet aga teenib juba loodud majanduslike õppeasutuste tihe võtk ning võivad tulevikus teenida veel mõned teisedki üritused (näiteks kutseksamite korraldus kodade juures analoogiliselt Inglismaale).

Edasi, juhtides tähelepanu eelnõu puudustele, ei saa vähemärkusena puudutamata jätta küsimust, mida üldse tuleks mõista äri või büroo juhtimise all. Ometi sõltub sellest terve küsimuste kompleks. Selle juures osutuks võimatuks teha vahet büroo- ja ärijuhtimise vahel. Paljudes suuremates ärides on bürood, mida tuleb juhatada, ja büroode tegevus toimub majanduslikus ettevõttes just õieti äriliste toimingute ettevalmistamiseks, registreerimiseks ja tulemuste selgitamiseks.

Äri ja büroo — neid mõisteid ei saa majanduslikus elus lahutada sellaselt, nagu see on mõeldud eelnõus. Neid ei ole ka tarvis lahutada. Samuti on võimatu teha vahet äriametniku (äriteenija) ja bürooametniku vahel. On väga suur hulk ärisid, kus üks isik täidab mõlema kohuseid. Kui sellasest vahetegemisest ei sõltuks erinevad õigused nendel aladel tegutsejate suhtes, ei tarvitseks sellase vahetegemise juures peatuda. Üks tutvaks siiski enam ühe alaga, teine — teisega. Eelnõu mõttes, kus sellest

sõltuvad eri õigused, osutub aga see küsimus eriti tähtsaks, ja Kaubandus-tööstuskojal on juba kogemusi, kui raskeks osutub äri- ja kontoriteenija vahel vahetegemine, kui sellega kaasnevad eri õigused. (Äride ja kontorite töökorralduse seaduse rakendamisel tekkisid suured raskused kassapreilide lugemisel kas kontori- või äriteenijaskonna hulka, millest sõltus tööaja pikkus, — küsimus on seni jäänud lahendamata.)

Eeltoodu kõrval on majandusringkondadele vastuvõtmatu ja ebaeluline eelnõus ette nähtud liigitus õppinud kauplejaks (resp. majandusametnikuks) ja vanemaks õppinud kauplejaks. Sellega on eelnõu süsteemi kohaselt nähtavasti tahetud virgutada alama kutse omajaid edasiõppimisele.

Märgitud positiivse momendi kõrvale tekib aga selle tagajärjel kahtlemata rida ärielus ebasoovitavaid nähtusi. Vanema õppinud äriteenija või ametniku kutsega isikud tunnevad end kahtlemata õigustatud olevat teissugusele positsioonile ärielus kui seda on nende ametivennad, kel on madalam kutse. Tegelikult aga ei ole ärides ega ka büroodes sellaseid kindla vahega ametikohti — selle tagajärjeks on pettumus, omavahelised hõõrumised, mis võivad tekkida eriti siis, kui paremate loomulike võimete või suurema usalduse tõttu äriomanik eelistab, näiteks, madalamakutselist. Sama olukord tekib büroo- või ärijuhi kutse omandamisega ja vastava koha puudumisel.

Seega eelnõus ettenähtud astmed on kunstlikud ega sobi majandusellu. Koja arvates võiks olla kaks astet: õpilane ja õppinud teenija. Viimase klassifitseerumine äri- või büroojuhiks sünniks juba loomuliku arengu teel ja vastava vakantsi olemasolul.

Puudutades juba juhtkonna küsimust, on Kaubandus-tööstuskojale täiesti vastuvõtmatu, et eelnõu järgi võiakse kitsendada ettevõtete omanike või aktsiaseltside juhatuse liikmete õigusi nendele kuuluvate ettevõtete juhtimisel.

Edasi on Kaubandus-tööstuskoja arvates raskesti kohaldatav kutseksamite korraldus kutseoskusameti juures. On mõeldav, et väiksemates linnades võib osutada väga raskeks tõesti objektiivsete, töövõimeliste kutseoskusametite loomine. Eriti veel selle tõttu, et nimetatud ametite ülesandeks jääks ka äri- ja büroojuhtkonna eksamineerimine. On täiesti võimalik, et mõne väiksema provintsilinna kutseoskusametil, kelle koosseis oludest tingituna ei ole kuigi kvalifitseeritud (lihtsalt ei ole vastavaid isikuid koha peal), tuleks otsustada, näiteks, suurte tööstuslike ettevõtete kaubanduslike direktorite võime

ja oskuste üle! Kaubandus-tööstuskoda ei saa ka nõustuda, et eelnõu järgi on kuueliikmelisele Majandusliku Kutseoskuse Nõukogule, küll haridusministri kinnitamisel, antud väga laiad võimupiirid. Kuigi nõukogu koosseis on komplekteeritud kutseliste omavalitsuste esindajaist, siiski ei saa nii väikesearvulise kogu kätte anda otsustamiseks sellaseid küsimusi, kas ettevõtte omanik võib oma ettevõtet juhatada või ei, samuti tervet rida teisi väga olulisi küsimusi, mis on ette nähtud eelnõu esimeses peatükis.

Siinkohal ei saa Kaubandus-tööstuskoda jätta märkimata, et vahe kutseoskuse küsimuses tööstuse ja kaubanduse aladel on väga suur, eriti just selle kontrollitavuse seisukohalt lähtudes. Kui tööstuses meistri funktsioon (tööstusliku kutseoskuse mõttes) on puht tehniline ja seega täiesti kontrollitav, siis ettevõtte kaubandusliku juhi võimeid ja oskust ei ole võimalik kontrollida, vähemalt mitte sellel määral, et siit tohiks teha eesõiguste andmiseni viivaid järeldusi.

Märkinud nüüd Kaubandus-tööstuskoja arvates tähtsaimad puudused, mis on esitatud eelnõul ja sellega luua kavatsetaval korraldusel, ei saa koda lõpuks minna mööda seaduse seletuskirjas püstitatud seisukohtadest. Seletuskirjas on öeldud:

„Kuid kutsetunnistuse omanikud, nagu see avaldub inimese loomuses ja nagu seda näitavad kogemused muudel aladel, ei lepi ainult majandusõpilase õpetamise õigusega ja kutsenimetusega, vaid soovivad omandada ka muid õigusi, mida ei oma teised kodanikud. Ühtlasi on majandusliku elu arendamiseks tarvilik, et ettevõtte juhatajal oleks küaldane oskuslik haridus.“

Mis puutub viimasesse väitesse, siis Kaubandus-tööstuskoda ühineb sellega täiesti. Koda aga ei leia, et loodav korraldus suudaks siin oluliselt midagi korda saata. Ettevõtte juhtimisel jääb valitsevaks ikkagi kapitali omaniku tahe — eriti väiksemais ainuiskulisis ettevõtteis (ja siin esineb oskusliku hariduse puudumine kõige enam) — palgaline kutseline juht osutuks ainult sildeks, nagu näitavad kogemused tööstusliku kutseoskuse rakendamisel.

Kaubandus-tööstuskoda ei saa aga lõppida seletuskirja esimese väitega. Mujal maailmas, näiteks Inglismaal, kus vabatahtlike eksamate süsteem kaubanduskodade, mitmesuguste ühingute jne. juures on väga tugevasti välja arenenud ja kus majanduselu areng on väga kõrge, lepivad majanduse alal tegutsevad või sinna siirduvad isikud täieliselt igasuguste eesõiguste puudumisega, ja ometi sooritab ükski Londoni Kaubanduskoja juures vastavaid vabatahtlikke eksameid aastas umbes 50.000 isikut.

Mentaliteediga, kus üksikutele rahvakihtidele on püütud meil anda eesõigusi, mida teistel ei ole, on Kaubandus-tööstuskoja arvates meil mindudki juba kaugemale kui see meie väiksesest tingitud piiratud oludes on otstarbekohane ja võimalik.

Kaubandus-tööstuskoja arvates võiakse ka meil kutseoskuse kontrolli küsimuse lahendamine jätta kutselistele omavalitsustele, kusjuures selleks Kaubandus-tööstuskoja juure võiks asutada teiste vastavate kodade ja Haridusministeeriumi kaastööl eriosakonna, kes eksamineeriks ühe üldise kutse, nimelt õppinud kaupleja või õppinud bürooametniku, taotlejaid, selgitades sellega eeldusi majanduse alal tegutsemiseks.

Markartiklite arengust Hollandis

Sellest on möödunud enam kui 10 aastat, kui Hollandis esmakordselt tehti katset turustada koloniaalkaupu markartiklitena. Algul tegid seda mõned kohalikud väikekaupmeeste liidud, kuid see toimus väga piiratud määral, niihästi aktsioonist osavõtivate väikekaupmeeste arvu kui ka kauba hulkade suhtes, nii et selle katse tulemused osutusid väga keskpäraseiks. Arvukisi andmeid käivate kohta pole säilinud, samuti puudub võimalus neid koostada tagantjärele.

1928. aastal võtsid mõnede liitude esimehed, saades vastavat ergutust välismaakongresside külastamisest, nõuks järgneda välismaa eskujudede. Teataval määral aitasid selleks kaasa ka „Wirtschaftliches Institut für den Mittel-

stand'i“ trükis avaldatud teated Šveitsi ja Saksa väikekaupmeeste sellekohaste aktsioonide üle.

Rääkides markartiklite vähesest levikust Hollandis sellel ajajärgul, tuleb arvestada asjaolu, et elatusvahenditega kauplejate organisatsioon oli tollal seal väga väike ja isegi tänapäeval on nende arv, kes on liitunud koloniaalkaupmeeste huve kaitsvate organisatsioonidega, väga piiratud.

Statistiliste andmete järgi oli Hollandis 31. XII 1930. a. 37.500 koloniaalkaupmeest, missugune arv tänapäev on langenud 35.000-le. Sellest arvust on vaid 4000 kaupmeest liitunud kolme olemasoleva ülemaailse koloniaalkaupmeeste liiduga. Seega on organiseeritud kolo-

niaalkaupmeeste arv vähem kui 12% üldarvust. On kindel tõsiasi, et 4000 organiseeritud koloniaalkaupmehest vaid 2500 on võtnud osa püüdeist luua Hollandis markartikleid. Sealjuures tuleb märkida, et nende kaastöö võib olla üksnes katkendiline, sest suurem osa nendest tundis huvi vaid üksikute kaubaliikide vastu.

Sellepärast on kaupade arv, mida viimase kümne aasta jooksul Hollandis oma margi all on püütud levitada, väga suur ja tulemustega võib teataval määral ka rahul olla. Võib konstateerida kaupade hüppelist käivet ja kasvu keskorganisatsioonide juures, kes kaupu oma margi all turustavad, olgugi et eraldi arve markartikkelite käivete kohta pole kunagi avaldatud.

Kahe sisseostukeskuse üldkäivend 1937. a. olid kokku ca fl. 7.500.000. Üldist koloniaalkaupade käivet pole ametlikult avaldatud; umbkaudselt hinnati seda 1937. a. fl. 300.000.000-ni; koos kõrvalkaupadega, mis on müügil koloniaalkauplustes, eriti maal, võis see tõusta kuni fl. 400.000.000-ni. Väikekaubanduse arvele langeks sellest käivest umbes fl. 225.000.000 ja koos kõrvalkaupadega ca fl. 300.000.000.

Võrreldes sisseostukeskuste käivet üldise koloniaalkaupade käibega, näeme, et sisseostukeskuste tegutsemise ulatus on suhteliselt väga piiratud.

Edasi sisseostukeskused turustavad ka vabrikute markartikleid ja need moodustavad Hollandis ülekaalukalt suurema osa markartikkelite müügist, olles sageli juuremeelitajajaks ühisele sisseostule.

Neil asjaoludel peab otsusele jõudma, et oma-margiga kaupade jaoks jääb sisseostukeskustes üle vaid äärmiselt tagasihoidlik osa ja 10-aastase tegevuse järele ei ole oma-margi mitte tõusnud sellasele kõrgusele, mis kannataks võrdlust vabrikute markartikkelite käivetega.

See tulemus võib-olla ei meeldi küll oma-margi pooldajaile, kuid üldiselt ei saa lõppjäreldus olla teissugune.

Viimaseil aastail on üksikute maade ja ka rahvusvahelise jaekaupmeeste liidu koosolekuil rõhutatud oma-margiga artiklite paremusi. Kuid mõned neist artikleist, eriti mis pakkusid huvi Hollandile, pole saavutanud soovitud efekti.

Vabrikantide markartikkelite vastased on mitmel puhul seletanud, et vabrikandid on säärase artiklite kasunormi määranud liialt madala. See väide pidas paika võib-olla siis, kui jaekaupmehed ei võinud veel täiel rindel toetuda oma kutseühingu tähtsusele ja ta aktsioonivõimalustele. Nüüd on olukord muutunud ja ühiste sisseostukeskuste ning kutseorganisatsiooni

sihikindla tegevuse tõttu on olemas teisi abinõusid kehva teenistuse tõstmiseks.

Kutseorganisatsiooni tegevus võimaldab nüüd sedagi, et koloniaalkaubad ei tule enam müügil mitte-koloniaalkauplustes, nagu see oli varemalt.

Edasi rõhutati kongressidel, et kasunormi kindlaksmääramine markartikkelite kohta pidavat sündima detailisti enda poolt. On aga ilmnenud, et ses suhtes oldi sõltuv asjaoludest, millele mõju avaldada ei olnud detailistidele jõukohane. Ka kindlaksmääratud müügihindadest kinnipidamine ei ole alati osutunud läbiviidavaks ja üsna tihti polnud kaupadel märgitud isegi kindlaid hindu. Hinnapakumiste kogumine, et sel teel saavutada keskmist põhihinda, on samuti luhtunud ega ole annud loodetud edu, sest tihti pakuti markartikleid kohalikele organisatsioonile madalamate hindadega kui keskorganisatsioonile.

Oma-margi pooldajad on arvamisel, et kaupade müük ühtlase margi all tagab vaid kasu. Praktika on aga näidanud, et ühtlane margi kõigil artiklil varjab endas samal määral ka

*Kvaliteedilt
vanaema-aegne —
ehitusviisilt
ülimoodne on*
SINGER
*õmbelusmasin.
Seda tõendab
kogu maailm!*

riisikot, sest kaebuste puhul ühe artikli headuse või pakkumise kohta võib tekkida tagasilööki kõikide kaupade minekus.

Tõsiasi, et aastane varustamine mitmesuguste mankartiklitega antakse väikestele tehastele kõkkulepitud põhihinnaga, kusjuures tehased kannavad riisikot, et järgneval aastal konkure-

rent, kes neid artikleid veel odavamini valmistab, varustamise enda kätte saab, on sageli olnud põhjuseks, et oma-margiga artiklite kvaliteet tublisti kannatab.

Need on tähtsaimad põhjused, mis on Hollandis teataval määral pidurdanud markartiklite arengut.

Kaubandus-tööstuskoja suur- ja keskkaubanduse seksiooni seisukohti väliskaubanduse korraldamiseks

Seoses Majandusministeeriumi juures ellukutsutud iseseisva Kaubanduskomitee tegevusseastumisega arutas koja suur- ja keskkaubanduse seksioon pikemalt neid põhimõtteid, millele järgi kaubanduse seisukohalt peaks arenema uue Kaubanduskomitee tegevus meie väliskaubanduse, eriti sisseveo reguleerimise osas.

Seksioon asus peale pikemaid mõttevahetusi üksmeelselt järgmistele seisukohtadele:

Väliskaubanduse korraldamine peaks sündima, niipalju kui see riigipoliitilistel kaalutlustel on võimalik, sääraseil põhimõtteil, mis ekspordööriks annaks võimaluse müüa neisse maadesse, kus kauba eest maksetakse kallimalt, ja impordööriks osta neist maadest, kus kaup kvaliteedilt on parem ja hinnalt odavam.

Peeti loomulikuks, arvesse võttes riigi majanduslikke ja poliitilisi kaalutlusi, et kodumaa tööstus leiaks mõõdukalt, kuid siiski küllaldast kaitset välismaa toodete võistluse eest siseturul.

Sealjuures aga leiti, et neil aladel, kus kodumaa tööstus ei hindade tasemelt ega ka toote kvaliteedilt ei ole suutnud oma tooteid välismaa toodetega enam-vähem võrdsustada, tuleb võimaldada välismaa tööstustoodete sissevedu Eestisse.

Eriti tuleb laiendada sisseveo võimalusi neil aladel, kus kodumaa tööstuslikud tootjad on liitunud ettevõtjastühinguisse (kontsernid, müügisündikaadid) turukorraldamise sihi kõrval selleks, et oma jaemüügi-organisatsioonide loomise-ga tõnjuda välja iseseisvat kaupmeeskonda turustamise organisatsioonist, püüdes sel teel allutada kogu siseturgu oma soovidele ja kõrvaldada turgutervendavat võistlust.

Peeti eriti tähtsaks, et väliskaubanduse korraldamisel arvestataks eramajandusringkondade õigustatud seisukohti ja huve. Eriti et nii sisse-

kui väljaveo monopoliseerimistel, kui need rahvamajanduslikult tõesti osutuvad tarvilikeks, toimitaks erilise ettevaatuse ja tagasihoidlikkusega, võimalikult vähe kahjustades neil aladel seni tegutsenud erategevõtteid ja leides teid nende õigustatud kompensatsioonide andmiseks.

Senistele impordööridele ja ekspordööridele tuleb jätta oma alal tegutsemise õigus, kusjuures kaupade sisse- ja väljavedu ei tarvitse olla omavahelises seoses.

Sisseveo õigust tuleb laiendada neil aladel, kus tarvitajaskonnas teatavate kaubaartiklite järele on eriline nõudmine ja kus senised impordöörid ja kodumaa tööstus seda nõudmist ei hinnatasemelt ega toodete kvaliteedilt pole suutnud rahuldada.

Kaupade sisseveolubade andmisel tuleb eelistada neid seniseid impordööre, kes impordivad maadest, kuhu meie eksporditjad müüvad kaupi n.-n. kompensatsioonitehingute alusel.

Rahva tarvete paremaks rahuldamiseks tuleb võimalust mööda avardada nende kaupade sissevedu, mida kodumaal ei toodeta ja mida ei suuda anda kliimalistest j. t. tingimustest sõltuvalt kodumaa põllumajandus.

Masinate, aparaatide ja seadeldiste nende osade sissevedu, mis on määratud juba varem sissetoodud masinate, aparaatide ja seadeldiste kulunud või hävinud osade asendamiseks, tuleb lubada esimeses järjekorras ja sealt riigist, vaatamata masina, aparaadi või seadeldise päritolumaale, kust selliseid asendavaid osi on võimalik osta kõige kiiremini või kõige soodsamini.

Tehniliste küsimuste alalt peeti tingimata tarvilikeks, et kaupade sisseveola andmisega Kaubanduskomitee poolt oleks kindlustatud vastava valuuta saamine Eesti Pangast või viimase poolt valuutaga kauplemiseks õigustatud krediitasutusest. Sisseveola andmine ilma

kaasneva loata valuuta saamiseks edendab vaid valuuta hankimist ebaseaduslikel teil, mida kaupmeeskond kuidagi ei pea soovitavaks.

Üldse peeti tarviliseks keeruliseks muutunud formaalsuste võimalikku lihtsustamist niihästi sisse- kui väljaveo alal.

Esialgsete kavade koostamine määratud kontingentide jaotamiseks importööride vahel tuleb jätta Kaubandus-tööstuskojale ühes vastavate ettevõtjate eraorganisatsioonidega ja kutsealas- te esindajatega.

Edasi leiti, et sisse- ja väljaveokitsenduste alla käivate kaupade nomenklatuuri muutmisel Vabariigi Valitsuse poolt tuleks kuulata ära Kaubandus-tööstuskoja ja Kaubandus-komitee seisukohad.

Lõpuks avaldati tungivalt soovi, et koja poolt Kaubandus-komiteesse määramiseks ettepanud ja majandusministri poolt ametisse määratud Kaubandus-tööstuskoja esindajad jääksid tihe- dasse koostöösse Kaubandus-tööstuskoja ümber koondunud majandusringkondadega.

Riidekaupmeeste päev

Asutatakse Üleriiklik Riidekaupmeeste Ühing

Pühapäeval, 2. oktoobril, peeti Tallinnas Kaubandus-tööstuskoja suures saalis üleriiklik riidekaupmeeste päev, millest võttis osa ligi 100 riide-, valmisriiete-, moe- ja pesukauplusepidajat üle riigi.

Päeva avas korraldava toimkonna nimel Tallinna Kaupmeeste Seltsi esimees N. Teliste. Päeva juhatusse valiti N. Teliste, M. Andreesen (Tallinnast), K. Jänes (Tartust) ja H. Laane (Viljandist).

Avasõna kaupmeeskonna organiseerimise tähtsusest ütles ÜKSJK esimees H. Simm, mille järele kuulati huviga ettekandeid riidekaubanduse praegusest seisukorrast, riideturu korraldamisest ja riidekaupmeeste organiseerimisest.

Riideturu praegust seisukorda vaadeldes tõi N. Teliste oma ettekandes huvitavaid andmeid selle kohta, kuipalju umbes meil aastas riiet tarvitatakse. Tagasihoidliku hinnangu järgi tõuseb kodumaa vabrikute puuvillase, vil- lase, kunstiidi ja linase ning džruutriide aastane toodang umbes 25 miljoni kroonini, millest välja veetakse aastas keskmiselt umbes 4—5 milj. kr. väärtuses.

Eksport koosneb peamiselt puuvillasest rii- dest, vähem juba linasest ja džruutriidest.

Samal ajal on viimaseil aastail toodud riiet sisse aastas keskmiselt ainult 1—2 milj. krooni eest, mis on kaitsetollide eelsest, 1928. a., riide- importist ainult 10—20%. Seega on väited välisriide suurest võistlusest igasuguse aluseta, kuna kogu Eesti riide siseturumahust, mida võiks hinnata ümmargu- selt 22 milj. kroonini, moodustab kodumaa riie 90—95% ja välisriie ainult 5—10%.

Seega on välisriie ainult hädavajaliseks ko- dumaa tööstuse ergutajaks üha paremate kau- pade tootmisele. Pealegi oleme sunnitud oma kontrahentidelt riiet ostma kaubalepingute tõttu.

Kõneldes konjunktuurist riidekaubanduses, märkis ettekandja, et peale paar aastat kestnud paranemist on viimasel ajal märgata läbimüü- kide langust, mis on seletatav üldise elukalli- dusega ning ka sellega, et rahvas, kes kriisi ajal riiet ei olnud suuteline ostma, on juba end jõudnud riidega varustada.

Edasi juhiti tähelepanu ebanormaalsele olu- korrale meie riidekaubanduses, kus osa kodu- maa tööstuse ebanormaalse turustamispoliitika tõttu ja kodumaa riide — eriti puuvillase — vabrikute poolt määratud kõrge hinna tõttu kaupmeeskond on sunnitud kodumaa riiet müü- ma vahendustasuga, mis tihti ei võimalda katta niigi tagasihoidlikult kalkuleeritud omakulusid.

Samuti leiti, et tööstuste poolt varjatud kujul või avalikult asutatavate vabrikuaride kaudu oma riide turustamine on rahvamajanduslikult kahjulik ja kaubandust desorganiseeriv ning paiskab segi senise aastakümnete jooksul üles- ehitatud riide turustamissüsteemi. On huvitav, et Saksamaal vastava uurimise tulemusena kõik vabrikute detailärid, kui rahvamajanduslikult ebaotstarbekad, likvideeriti.

Teistes ettekannetes riideturu parema korral- duse võimalustest, mille üle kõneles Kaubandus- tööstuskoja liige K. Reintam, ja kindlate hin- dade tarvilisusest riidekaubanduses, millest re- fereeris K/t-koja liige L. Einborn, peatuti üksikasjalisemalt riideturustamises ilmnenud vääranähtustel, näidates ühtlasi teid, mille kaudu

tuleks taotella riideturu paremat korraldust. Seejuures rõhutati eriti õiglastele alustele rajatud koostoo tarvilisust töösturkonnaga.

Viimases ettekandes riidekaupmeeskonna organiseerimisest rõhutati eriti üleriikliku riidekaupmeeste ühingu ellukutumise vajadust, mille

kaudu oleks võimalik suurema eduga taotella riideturu paremat korraldust.

Vastav üleriiklik ühing otsustatigi asutada ja valiti selleks vastav toimikond.

Riidekaupmeeste harukordselt üksmeelne päev lõppes hümniga.

Eesti detailkaupmeeste sisseostukeskus

Üks aasta a.-s. „Eesti Kaupmeeste Majanduskeskuse“ tegevusest

Kogu maailmas on detailkaupmehed püüdnud selle poole, et luua oma ühine sisseostukeskus. Suuremais riiges on sääraseid era-kaupmeeste-detailistide ühiseid sisseostukeskusi väga mitmeid. Eestiski on varem tehtud sellaseid katseid, küll mitte üleriiklikus ulatuses, vaid ainult teatava linna piirides. Nii tegutses üks säärane meil Narvas juba pikemat aega väga hea eduga. Teine säärane asutati pealinnas, kuid pidi üsna varsti oma tegevuse likvideerima.

Aastat kolm tagasi võtsid Eesti detailkaupmehed mõtte üles, asutada oma sisseostukeskus juba üleriiklikus ulatuses, ja nimelt aktsiaseltsi näol.

Pikemat aega kestnud propaganda ja eeltööde tulemusena võis juba a.-s. „Eesti Kaupmeeste Majanduskeskus“ (EKM) 25. juulil 1937. a.

pidada oma esimese aktsionäride peakoosoleku, kuid ukсед ostjaskonnale avati alles 20. okt. Seega on EKM töötanud juba pisut üle aasta.

Oleme huviga jälginud seda meie erakaupmeeste algatust, mis õigupoolest on asutatud teataval määral vastukaaluks ühiskaubanduse keskusele ETK-le. Hoolimata kartustest, mis EKM loomise ajajärgul kuuldavale tulid selle kohta, et säärane aktsiaselts, kus väga suurel arvul on väikese kapitaliga aktsionääre, vaevalt edukalt jõuab töötada, on asutatud ettevõtte kõigi enmustuste kiuste ja esialgselt organiseerimisraskustest ning kapitali vähesusest hoolimata juba esimese tegevusaasta jooksul saavutanud silmapaistvaid tulemusi.

Nii on EKM kaive alates 1. okt. 1937. a. kuni 30. sept. 1938. a. tõusnud kaugelt üle ootuste:

A.-s. Eesti Kaupmeeste Majanduskeskuse juhatus esimesel aastapäeval: istuvad vasakult — A. Erit, abiesimees O. Kruusement, esimees A. Mändvere, asjaajaja-direktor T. Oert; seisavad vasakult — pearaamatupidaja O. Treier, H. Pärn, Fr. Lepik, abiesimees R. Lepp, N. Schröder.

1937. a. okt., nov. ja detš. oli läbi- müük kokku	Kr. 485.000.—
1938. a. jaanuaris	„ 177.000.—
„ „ veebruaris	„ 176.000.—
„ „ märtsis	„ 412.000.—
„ „ aprillis	„ 313.000.—
„ „ mais	„ 262.000.—
„ „ juunis	„ 237.000.—
„ „ juulis	„ 310.000.—
„ „ augustis	„ 413.000.—
„ „ septembris	„ 301.000.—

Võrreldes selle aja peale tehtud celarvega (Kr. 2.700.000.—) ületas tegelik müük ettenähtud summa Kr. 3.086.000.— võrra.

31. jaan. 1938. a. asus EKM uutesse ruu-

messe Estonia pst. 27. Uued ruumid moodustavad avara kauplusruumi, mis on otseses ühenduses laorumidega ülemistel kordadel ja keldrites, võimaldades otstarbekat liikumist ja ostjate kiiret teenimist. Pealeselle on aktsiaseltsil omad laoruumid ka sadamas.

Algul tegutsenud koloniaalkaupade osakonnale hakati juure organiseerima ka raua-, puu- vilja- ja põllumajandustarvete osakonda.

EKM-il on ka oma kohvi- ja maitseainete pakkimistööstus. Oakohvi impordib EKM otse välismaalt, samuti ka põlluväetisaineid ja muid importkaupu.

Praegu on EKM ümber koondunud 671 aktsionääri, kelledest suur arv on maakaupmehed. Ettevõttes on teenistuses 51 isikut.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt

L. Einborn 50-aastane

9. oktoobril 1938. a. pühitses tuntud Tallinna riidekaupmees, Kaub.-tööstuskoja liige Leopold Einborn oma 50. sünnipäeva.

Juubilar sündis 9. okt. 1888. a. Tallinnas. Hariduse omandas Tallinna linnakoolis. Võttis osa maailmasõjast. 1904. a. asus töötama õpilasena A. Luup'i ärisse, hiljem töötas sellina riidekaubanduse alal. 1928. a. avas iseseisva riideäri Kullasepa tän. 18, mida pärastpoole laiendas ja mille viis üle Harju tän. 45.

Oma kutselise tegevuse kõrval L. Einborn

võtab aktiivselt osa seltskondlikust tööst. Ta on Tallinna Kaupmeeste Seltsi liige, juhatuse liige Tallinna Kaupmeeste Seltsi manufaktuur-sektsioonis, tegev tuletõrjes jne. 1937. a. valiti L. Einborn Kaub.-tööstuskoja III sektsiooni liikmeks.

Majandusminister määras Kaubanduskomitee liikmeiks Kaubandus-tööstuskoja tegelased

Kaubanduskomitee liikmeiks määrati majandusministri poolt järgmised Kaubandus-tööstuskoja tegelased: J. Rumberg (koja juhatuse liige, suur- ja keskkaubanduse sektsiooni esimees) ja P. Kurvits (koja juhatuse abiesimees ja pankade sektsiooni esimees). Neile asemikeks on kinnitatud V. Simsivart (praegu koja direktori k. t. ja I sektsiooni nõunik) ja J. Oja (koja suurtööstuse sekts. liige ja a.-s. „Ilmarise“ direktor).

Kiviõli kaupmehed võitlevad võlgumüügi

Võlgnike kohta koostatakse must nimekiri

Pühapäeval, 2. skp., peeti Kiviõlis kaupmeeste koosolek, kus pikemalt tuli kõne alla võlgnäenete küsimus. Koosolekul võeti vastu otsus, et isikute kohta, kes 1. jaanuariks 1939. a. võlgu ei tasu, koostatakse must nimekiri, mis kõigis kaupluses välja pannakse. Pikemaid vaidlusi tekitas ka pühapäevarahu küsimus, kuid mingit otsust ses suhtes ei tehtud.

(„ÜIKSİK. Teated“.)

Tähelepanuks laevasõiduäridele

Juhime teie tähelepanu Välisministeeriumi teadaandele, milles teatatakse, et Eesti laevade juhid sisse sõites välismaa sadamaisse, kus asuvad meie konsulid, ei esita konsulaadile Konsulaarseaduse § 72 ettenähtud teatelehte. See paragraaf nõuab, et iga Eesti laeva juht on kohustatud pärast välismaa sadamasse tulekut hiljemalt 24 tunni jooksul isiklikult või posti teel esitama konsulaadile teatelehe, millele on märgitud andmed laeva, laevapere, -teekonna ja -koorma kohta.

Ühtlasi teatatakse Välisministeeriumist, et tähendatud väärnähtuste edasikestmisel ollakse sunnitud laevajuhte kui ka laeva omanikke võtma seaduslikule vastutusele.

Ilmunud Tšehhoslovakkia firmade uus aastaraamat

Tšehhoslovakkia vabariigi saatkond palub Eesti äriühingutele teha teatavaks, et Prahast „Regionalpressi“ kirjastusel on ilmunud aadressaraamat „Kaubandus- ja tööstusturg Tšehhoslovakkias“, mille hind on 40 tš. kr. ja mis sisaldab Tšehhoslovakkia firmade uusimat nimekirja.

Juhime sellele Eesti firmade tähelepanu.

Majanduslik kutseharidus koduse õppimise teel

Viieaastase õppetöö head tagajärjed „Koduskekkoolis“ ja selle kooli väga rahuldav areng

julgustasid Eesti Hariduse-Sõprade Seltsi ellu kutsuma „Era-Majanduskursust“, et võimaldada majanduslike ettevõtete ametnikele kutsehariduse omandamist korrespondentsmeetodi järgi koduse õppimisega. Tööandjad igal välismaal ja ka meie juures on jõudnud arusaamisele, et parimate tulemuste saavutamiseks tuleb täiendada ametkonna praktilisi kogemusi süstemaatilise õppetööga, kusjuures ei jatku ainult tavalistest raamatupidamise kursustest. Majanduslik kutseharidus peab olema mitmekülgne, haarates niihästi tehnilisi oskusi ja võimeid, nagu kiir- ja masinkirja, kaubandusarvmeetikat, raamatupidamist ja kirjavahetust, kui ka rohkem teoreetilisi teadmisi, nagu kaubandusteadust, majandusteadust ja majandusgeograafiat. Tervikuna omandatult kõik need ained annavad majanduslikel aladel tegelevaile isikuile tarvilise vaimse varustuse.

Kuna kursuse kava vastab majandusõpilaste kooli õppekavale, teda isegi mitmete ainetega ületades, on kursuse läbitöötamine parimaks ettevalmistuseks „Majandusliku kutsehariduse seaduse“ eelnõus ettenähtud kutseeksamitele.

Loodame, et see sümpaatne algatus, mis täidab tunduva tühiku meie õppeasutuste reas, eriti provintsi suhtes, leiab vastavat poolehoidu. Majanduskursuse büroo — Tallinn, Mundi tän. 3 — saadab heameelega asjast huvitatutele prospekte üksikasjaliste andmetega.

Äride regüster

septembrikuu teisel poolel

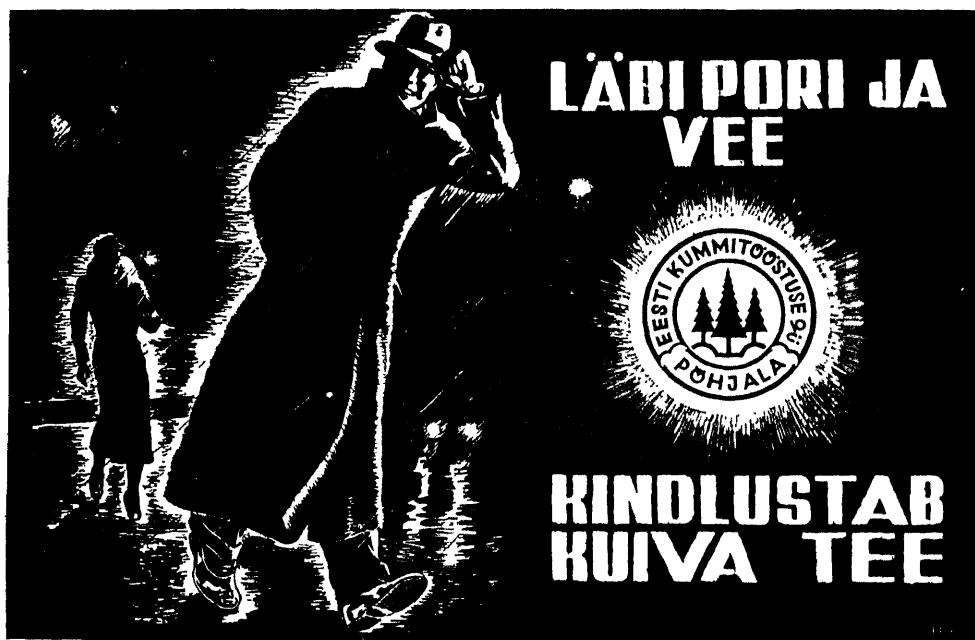
Registreeritud uued firmad:

1. Viktor Allik, Tallinn, Kasarmu 6—1, peennahatööstus.
2. Elfriede Ammas, Viimsi v., Pirita, paatide ja süstade väljauurimine.
3. Peeter Antonov, Pärnu, Akadeemia 5, toiduainetekauplus.
4. Arula, Narva-Jõesuu, Vabaduse 8, pesu- ja pudukauplus, ärip. Rosalie Arula.
5. O. Aul, Narva, Sepa 22, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Osvald Aul.
6. R. Eero, Jõhvi, Turuplats 1, juuksetööstus, ärip. Rudolf Eero.
7. E. Ehastu, Valga, Turu 6, toiduainetekauplus, ärip. Ella Ehastu.
8. Peennahatööstus N. E. Einbaum, Tallinn, Paldiski mnt. 49—9, ärip. Noora (Leonore)-Elise Einbaum.
9. M. Erjapea, Tartu, Riia 15, kirjutusma-

- terjali- ja pudukauplus, ärip. Martha Erjapea.
10. Aisik Freidin'i karusnahatööstus, Tallinn, Vene 16—6, nahkkrade valmistamine.
11. T/U. Jalanõudekauplus „Alfa“ J. Halupovitš ja M. J. Halupovitš, Tartu, Riia 33; täisühing, täisosanikud Isak (Itsik) Halupovitš ja Mordhai-Jossif Halupovitš, ühingu osakapital Kr. 1.000.—.
12. K/M. Rud. Hanja, Tartu, Julius Kuperjanovi 18-a, raadio-, jalgratate-, mootorratate-, autode- ja elektritarvetekauplus, ärip. Rudolf Hanja.
13. E. Harak, Tartu, Tähe 37, pagariäri, ärip. Evald Harak.
14. Oskar Hass, Otepää, Turg 7, naha- ja saapakauplus.
15. R. Jaago, Vaimastvere v., talurahvatarvetekauplus, ärip. Richard Jaago.
16. K. Juhata, Tallinn, Telliskivi 1—4, sillustustööd, ettevõtja Konstantin Juhata.

17. A. Kaha, Tartu, Kuu 23, lihakauplus, ärip. Artur Kaha.
18. Hermann Kahre, Tallinn, Kanarbiku 20, laudsepatööstus.
19. Segakauplus Joosep Kalmu, Särevere v., Jändja k.
20. Edgar Kalvik, Rakvere, Vaksali 21, rätsepatöökoda.
21. Klaara Kangur, Vastse-Kuuste v., Valg metsa, toiduainetekauplus.
22. I. Kapsi, Tartu, Võidu 5, kaubanduskontor, ärip. Igor Kapsi.
23. Heinrich Keller, Tallinn, Kentmanni 6—1, välisfirmade esindus (trükitööstuse tarbed).
24. L. Killak, Tartu, Ülikooli 33, toiduainetekauplus ja Tartu, Lutsu 22, piimakauplus, ärip. Lydia Killak.
25. Olga Kreck, Küti v., Viru-Jaagupi, Kanamunade ost-müük.
26. Vecra Krinitiski, Tallinn, Harju 21—2, kodused lõunad.
27. M. Kuzinski, Tallinn, S. Sõjamäe 12, toiduainetekauplus, ärip. Marie Kuzinski.
28. Evald Käbba, Rägavere v., Põlula as., segakauplus.
29. O. Kägu, Nõmme, Pärnu 63, toiduainete- ja õllekauplus, ärip. Olga Kägu.
30. Lilleäri „Öie“ E. Käit, Tallinn, Pikk 1, mee ja lillede müük, ärip. Elisabet Käit.
31. Maie Käerner, Tallinn, Saue 10, toiduainetekauplus.
32. Kohvik „Org“ Ida Künkmann, Tallinn, Veizenbergi 27, kohvik, kondiitri- ja pagariäri.
33. Juhan Leesment, Laatre v., Veelekste a. jahuveski.
34. Edgar Leyden, Tallinn, Roheline aas 14—1, agentuur- ja kaubanduskontor.
35. Ginde Lib, Tartu, Kalaturu 2, vanariietekauplus.
36. Elfriede Linnabet, Türi, Koidula 29, toiduainetekauplus.
37. Johanna Lukmann, Rakvere, Rohuaia 9, söögisaal.
38. T. Mast, Tallinn, Valgevase 12—5, ehituste remonttööde ettevõtte, ärip. Taavet Mast.
39. V. Meister, Tallinn, Nõmme 6, lihakauplus, ärip. Valentin Meister.
40. August Mikkelson, Tallinn, Vilmsi 49—3, maalritööde ettevõtja.
41. Feliks Mikk, Võru, Roosi 3, elus- ja tape- tud loomade ost-müük.
42. M. Männisalu, Tallinn, Estonia t/m. 2, riidekauplus, ärip. Minna Männisalu.
43. H. Nigulas, Tallinn, Villardi 24, toiduainetekauplus, ärip. Hulda Nigulas.
44. Fotoateljée N. Nylander ja H. Eggert, Tallinn, Pikk 5; täisühing, täisosanikud Nikolai Nylander (Nieländer) ja Herbert Eggert, ühingu osakapital Kr. 3.400.—.
45. Emil Oja, Keila v., Joa as., toiduainete- kauplus.
46. Karl Pajuviidik, Tallinn, Kotsebue 11-a —1, rätsepatööstus.
47. A. Paluoja, Kudina v., tuuleveski, veski- pidaja Arnold-Johannes Paluoja.
48. Mare-Ann Passup, Tallinn, Viru 7—8, krae- ja pesutööstus.
49. August Piiriste, Vigala v., Vana-Vigala as., jalgrataste müük.
50. Raidma ja Alkok, Tallinn, Tatari 22, pudu- ja kirjutusmaterjalikauplus, täis- ühing, täisosanikud Johanna Raidma ja Alma Alkok, ühingu osakapital Kr. 1.000.—.
51. Alfred Rammarga, Sõmerpalu v., metsa- tööstus.
52. O. Randvoog, Tartu, Võru 54, pagari- äri, ärip. Olga-Alide Randvoog.
53. Eduard Rattasepp, Simuna alevik, Lai 10, kella-, kullasepa- ja jalgrattaäri.
54. J. Rattasepp, Tartu, G. Adolfi 38, mööblitööstus, ärip. Jaan Rattasepp.
55. Sergei Raud, Meremäe v., Krantsova, sega- kauplus.
56. A. Raudsepp, Tallinn, Tartu 50, juuk- setööstus, ärip. Anette Raudsepp.
57. Meri Reff, Tallinn, Pärnu 54, pudukauplus.
58. E. Reinap, Viljandi, Turu 8, maiusainete- müük autolt, ärip. Evald Reinap.
59. Salme Reiner, Rakvere, Laada 35, toidu- ainetekauplus.
60. Johannes Reitel, Tallinn, Juure 6, lillede- kasvatus.
61. Aleksander Remlik, Palivere v., saeveski.
62. J. Riivald, Tallinn, Tartu mnt. 83, see- bitööstus, ärip. Jüri Riivald.
63. Elmar Roosmann, Tallinn, Sakala 39—2, rätsepatöötuba.
64. Oskar Rootsmä puutööstus, Juuru v., Juuru alevik, mööblitöö.
65. R. Rähn, Tartu, Võru 56, elusloomade ülesost ja edasimüük, ärip. Rudolf Rähn.
66. H. Räisa, Luke v., Luke k., segakaup- lus, ärip. Herbert-Voldemar Räisa.
67. Aleksander Rätsep, Talli v., Viisereini, jahuveski (vahepeal tegutsenud ka metsa- tööstusega).
68. Saapakauplus D. Räämet, Tallinn, Laa- dapl. 216, ärip. Dagmar Räämet.
69. H. Räämet, Tallinn, Vabriku 59, jala- nõudekauplus, ärip. Harry Räämet.
70. Karl Saage ja Karl Porkmann, Järve v., Kohtla-Järve, segakauplus; täisühing, täis- osanikud Karl Saage ja Karl Porkmann, ühingu osakapital Kr. 1.500.—.
71. Kastitööstus H. Sarapuu, Tallinn, Tellis- kivi 51, pakk-kastide valmistamine, ärip. Heinrich Sarapuu.
72. A. Sautin, Vasknarva, saapatööstus, ärip. Andrei Sautin.
73. E. Savisaar, Tartu, Riia 33, lilleäri, ärip. Evald Savisaar.
74. Karl Savisik, Võisiku v., Lätkalo k., toiduainetekauplus, prokurist Anna Jask.
75. Jaan Schlisti, Palmse v., Võsu, jahu- veski.
76. L. Sederholm, Mustvee, Tartu 19, kella- ja pudukauplus, ärip. Leopold Sederholm.
77. U.-Ü. A. Seeger ja Ko, Rakvere, Tal- linna 6, mööbliäri; usaldusühing, täisosanik Albrecht Seeger, ühingu osakapital Kr. 500.—.
78. Marie Seeken, Türi, S. Pärnu 37, toidu- ainetekauplus.
79. Jakob Seever, Rakvere, Pikk 60, rätsepa- töökoda.
80. A. Selgis, Pala v., isiklik agent, ärip. Ar- nold Selgis.
81. Vennad Joh. & Karl Sepp, Tallinn, Raua 49—1, välisfirmade esindus (peamiselt rauda

- mitte sisaldavad metallid ja tehnikaartiklid); täisühing, täisosanikud Johann Sepp ja Karl Sepp, ühingu osakapital Kr. 250.—.
82. A. Sergo, Keina v., Jausa k., saekaater, ärip. Aleksander Sergo.
  83. Segakauplus M. Sergo, Massu v., Virtsu, ärip. Mihkel Sergo.
  84. J. Siidam, Tallinn, Gonsiori 1, koloniaal-kauplus, ärip. Juuli Siidam.
  85. Elmar Siim, Audru v., Audru k., segakauplus.
  86. K. Siimon, Tartu, Turu 36—1, sandaleti- ja toakingatööstus, ärip. Karl Siimon.
  87. Elli Simen, Tallinn, Falkpargi 22-a, toiduainetekauplus.
  88. S. Sinisalu, Kurna v., Liiva, Raudalu mnt. 3, toiduainete- ja õllekauplus, ärip. Salme Sinisalu.
  89. K. Sirotkin, Nõmme, Pärnu mnt. 100, leivatööstus, ärip. Konstantin Sirotkin.
  90. J. Sisask, Karula v., Vähero as., talurahvatarvetekauplus, ärip. Jaan Sisask.
  91. U. Stepanenkov, Tartu, Auriku ja Puu t. nurgal, küttepuude müük, ärip. Uljan Stepanenkov.
  92. August Suurkask, Koogi restoran, Jõe- lehtme v., Koogi küla.
  93. Salme Suviste, Vohnja v., Kolu as., segakauplus.
  94. August Sääg, Tallinn, Falkpargi 13, poti- septatööde teostamine.
  95. Segakauplus Gustav Sööblum, Prangli- saarte v., Suur-Prangli saar.
  96. Elmar Tamberg, Nõmme, Pärnu mnt. 61, lihakauplus.
  97. A. Tamleht, Uuemõisa v., Kanisaare k., riide vanutamise ja värvimise tööstus, ärip. Aleksei Tamleht.
  98. S. Tamm, Tallinn, Herne 24, toiduainete- kauplus, ärip. Selma-Miltona Tamm.
  99. Melanie Tamman, Tallinn, Soo 10, pudu- ja kirjutustarveteäri.
  100. Hugo-Johannes Teidla, Erra v., Kiviõli, segakauplus.
  101. H. Telk, Nõmme, Raudtee 16, puuhoov, ärip. Hermann Telk.
  102. A. Telliskivi, Tallinn, Viktoria sild 3, veoäri, ärip. Adolf-Ferdinand Telliskivi.
  103. Paul Terep, Ambla v., teemaja.
  104. Anna Tiido, Pärnu, Riia mnt. 60, pruugi- tud asjade kauplus.
  105. Rosalie Tiitso, Tallinn, Koidula 11, juuksetööstus.
  106. K. Tilk, Roela v., tuuleveski, veskipidaja Karl Tilk.
  107. Adolf Tober, Martna v., viina- ja sega- kauplus.
  108. Voldemar Tolli, Pärnu, Kuressaare mnt. 5, kalade ost-müük.
  109. Voldemar Tomp, Nõmme, Vabaduse 75, toiduainetekauplus.
  110. Jaan Tomson, Laiksaare v., veoäri.

111. Karl Tomson, Türi, Jaama 5, segakauplus.
112. Marie Tomusk, Tallinn, Endla 31, pudukauplus.
113. J. Toom, Tartu, Narva 45, nõõritööstus, ärip. Julius Toom.
114. M. Toom, Tartu, Raekoja 2, pruugitud asjade ost-müük, ärip. Minna Toom.
115. A. Toomik, Tartu, Tähe 106, plekisepatöötuba, ärip. Aleksander Toomik.
116. Valter Treu, Tallinn, Söörensi 9—3, prillide papptooside tööstus.
117. A. Truu, Valga, Kungla 22, korstnapühkimise tööd, ärip. Andres Truu.
118. Joh. Tuisk, Tallinn, Müürivahe 17, juukse-töökoda, ärip. Johannes Tuisk.
119. L. Tuppits, Narva, Paemurru 5, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Lisette Tuppits.
120. Joosep Turk, Tallinn, Luha 5, harjapuude-tööstus.
121. A. Tusti, Abja v., Paluoja alevik, Pärnu tee 7, naha-, jalanõude- ja hobuseriistade-kauplus, ärip. August Tusti.
122. K. Täht, Tartu, Tähe 132-b, pagariäri, ärip. Karl Täht.
123. A. Tõnisson'i tiseritöötuba, Tallinn, Lasnamäe 20—1, ärip. Anna Tõnisson.
124. Johan Urman, Peri v., Ala k., koloniaal-, pudu-, manufaktuuri- ja õllekauplus.
125. Aiastööstus J. Uus, Tallinn, Luise 15, lilled kasvatuse, ärip. Jaan Uus.
126. J. Uus, Nõmme, Valguse 16, toiduainete-kauplus, ärip. Linda Uus.
127. Adele Vahter, Tallinn, Trepil 2, juukse-tööstus.
128. A. Vaik, Haapsalu, S. Lossi 9, toiduainete-kauplus, ärip. Aleksander Vaik.
129. E. Vakkar, Põltsamaa, Veski 13-a, sega-kauplus, ärip. Ernst Vakkar.
130. August Vakkar, Aaspere v., Viitna, metsa-tööstus, liikuv sackaater.
131. Rudolf Valk, Paide, Paide raudteejaam, einelaud.
132. Eduard Veenpere, Rakvere, Vaksali 4, rätsepatöökoda.
133. Saapakauplus „Viking“ A. Veermann, Keila, Kiriku pl. 9, ärip. August Veermann.
134. M. Veit, Tallinn, V. Kompassi 9—1, trikoopesu õmbluse tööstus, ärip. Marie-Pauline Veit.
135. Anton Vesiaid, Uuemõisa v., Kõrkvere k., viljajahvatus.
136. A. Vetka, vorstitööstus „Prima“, Tartu, Hugo Treffneri 9, ärip. Andrei Vetka.
137. Salme Vihmann, Tallinn, Pärnu mnt. 36, kingsepatöökoda.
138. Alfred Viltrop, Rakvere, Tallinna t. 32, elektritarveteäri ja bensinijaam.
139. August Vink, Järva-Jaani, Pikk 22, jalgrataste- ja raadioäri.
140. A. Vipper, Elistvere v., Igavere k., sega-kauplus, ärip. Arnold Vipper.
141. Alfred Visnapuu, Kõlleste v., segakauplus.
142. M. Voog, Rapla v., Rapla alevik, saun, äripidaja Mihkel Voog.
143. Jüri Vookivi, Vana-Antsla v., segakauplus.
144. Hilda Vuuk, Sõmeru v., Soosaluse k., sega-kauplus.

Registreeritud muudatused:

1. Magda Altvälja lõpetas kauplemise Tallinn, Raudtee 38 ja avas Tallinn, Luise 22 toiduainetekaupluse firma all „M. Altvälja“.
2. Jaan Aua avanud Olustvere v., Täksil saeveski, samas asuvat talurahvatarvetekauplust peab edasi.
3. Peet Aua lõpetanud Olustvere v., Täksil asuva saeveski pidamise, samas asuvat jahuveskit peab edasi.
4. Albert Austa ees- ja perekonnanimeks Arvu Austla, ning tema Elvas, Tööstuse 8, asuva põllutööriistade- ja metallitööstuse firmaks: „Põllutööriistadevabrik A. Austla“.
5. Peeter Baranin jätkab isikliku agentuuri alal (puuvill ja tekstiilkaubad) äritegevust Tallinnas, Uus Kalamaja 8—2, firma all „P. Baranin“.
6. Armide Bebris'e perekonnanimeks „Pebre“ ning tema Tallinnas, Reimanni 30 asuva ettevõtte firmaks: Juuksetööstus „Aare“ A. Pebre.
7. Mehaaniline jalanõudetööstus „Kondor“ V. Bergmann ja Ko tööstuse asukohaks Tallinn, Narva mnt. 15 (enne S. Tartu 49); firma avanud jalanõudeäri Tallinnas, Harju 39.
8. Konstantin Detert'i Tallinnas, Volta 3 asuva taimevõi- ja õlidetööstuse firmaks: Taimevõi- ja õlidetehas „Olivia“ K. Detert.
9. Helene Ermann jätkab äritegevust, avades Raasiku v. segakaupluse firma all „H. Ermann“.
10. „Inglise kalevi- ja manufaktuuriäri Hermann Friedmann“, Tallinn, Viru 23, surn. Hermann Friedmann'i pärijad pärimisõigustesse kinnitatud. Ettevõtte tegevuse jätkamiseks moodustatud täisühing, kus täisosanikkudeks on Taube (Toni) Friedmann ja Rosalie Herzfeld; ühingu osakapitaliks on Kr. 10.000.—
11. Ilja Hagi toornahkade ülesostu- ja karusnahkadeäri asukohaks Tartu, Uueturu 8 (enne Turu 30), seaharjaste sorteerimise tööstuse asukoht endiselt Tartus, Turu 30.
12. Karl Hermann'i toiduainete- ja piimakaupluse asukohaks Tartu, Aleksandri 70 (enne Herne 35).
13. Jaan Hiio avanud Helme v. linaseemne- ja viljaostu-äri, samas asuvat jahuveskit ja toorlinatööstust peab edasi.
14. Hiu Kärda Kalevivabriku osuühisus, Tallinn, V. Posti 6, Voldemar Weh prokuura kustunud, prokuura antud Georg Heitmann'ile.
15. Leida Kalz'i perekonnanimeks „Laig“ ning tema Tallinnas, Vene 1—10 asuva juukse-tööstuse firmaks „L. Laig“.
16. Osvald Kasemaa jätkab isikliku agendina äritegevust Laius-Tähkvere vallas, Sadala k. firma all „O. Kasemaa“.
17. Ida Kask jätkab äritegevust, avades Narva-Jõesuus, Vabaduse 32, toiduainetekaupluse firma all „J. Kask“.
18. Liisa Kasvand jätkab äritegevust, avades Rakveres, Laada 15, söögisaali firma all „Liisa Kasvand“.
19. Otto Kepmann jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Pärnu 165, toiduainete- ja õllekaupluse.

K. A. RÜTMAN & Ko

Tallinn, Pärnu mnt. 9

Telegr. aadr. „AUGUSTUS“

Telefon 466-71 ja 466-72

Keemiakaupade suurladu:

Sooda calz	Glaubrisool calz
Seebikivi	Väävelhape
Söögisooda	Soolahape
Potas calz	Sipelgahape
Kampol	Karbiit
Väävelnaatrium	Kloorubi
Kroomnaatrium	Maarjajää
Parafiin	Vasevitrilool
Steariin	jne.

Moodsaimalt sisustatud

FOTOATELJEE

NYLANDER & EGGERT

TALLINN

PIKK T. 5

TEL. 425-23

Avatud äripäevil 9—5, pühapäevil 11—2

A-S. EESTIMAA APTEEGI JA ROHUKAUBANDUSE ÜHING

„EPHAG“

TALLINN

HARJU 41 TARTU MAANTEE 27 NARVA MAANTEE 42

Osakond Tartus.

Farmatseutiliste ja kosmeetiliste saaduste, kemikaalide, sidematerjali valmistamine ja müük.

Tuntud saksa, inglise ja prantsuse firmade esindus ja ladu

Oma moodsalt sisustatud farmatseutiline-kosmeetiline laboratoorium.

20. Elmar Kold'i raadio-, jalgrataste-, muusika-riistade-, jahitarvete-, laskeriistade- ja elektritarvetekaupluse asukohaks Kilingi-Nõmme, Pärnu 38 (enne Pärnu 35).
21. Karl Laikas jätkab äritegevust välisfirmade esinduse (peamiselt õhu- ja gaasikaitsetarbed) alal Tallinn, Tsemendi 3.
22. Olvi Leinjärve perekonnanimeks „Udras“ ning tema Jõhvis, Turupl. 3 asuva segakaupluse firmaks „O. Udras“.
23. Karl Lepperi ees- ja perekonnanimeks Karla Laanmaa ning tema Tallinnas, Lauupeo 20 asuva toiduainetekaupluse firmaks „K. Laanmaa“.
24. Hugo Lohmann, kes peab tehnikakontorit ja ladu Tallinn, Pikk 31, vastu võetud Eesti Vabariigi kodakondsusse.
25. Marie Maaring jätkab äritegevust, avades Tartus, Liiva 18—1 kampsongi kudumise tööstuse firma all „M. Maaring“.
26. Karl Mahlapuu jätkab äritegevust, avades Tartu, Tähe 62, toiduainetekaupluse firma all „K. Mahlapuu“.
27. Helmi Mauer jätkab äritegevust, avades Tallinn, Iiärjapea 10, turbamüügi firma all „H. Mauer“.
28. Hilda Murumaa jätkab äritegevust, avades Tallinn, Graniidi 5, toiduainetekaupluse.
29. Moses Muskati toiduainetekaupluse asukohaks Tartu, Turu 64 (enne Turu 14).
30. August Männisalu jätkab äritegevust, avades Rapla v., Rapla alevikus majapidamistarvete kaupluse firma all „A. Männisalu“.
31. Aleksander Orav jätkab äritegevust, avades Valgas, Viljandi 21 potisepatööstuse firma all „A. Orav“.
32. „Taru“ Pikre ja Ko, Tallinn, Aia 5-a, mee- ja mesindustarvete ladu. Ühingu leping muudetud, ühingu osakapitaliks on Kr. 11.000.—
33. Anna Pulsti toiduainetekaupluse asukohaks Pärnu, Kalamehe 5 (enne Karja 46).
34. Anna Pärsi krohvimaitsetööstuse asukohaks Pärnu, Väike Jõe 5 (enne Riia mnt. 34).
35. Johan Põntson'i perekonnanimeks „Purje“ ning tema Tallinnas, Reimanni 15 (endine asuk. Kordese 8) asuva pesutööstuse firmaks „Joh. Purje“. Pesu- ja pudukaupluse Tallinn, Reimanni 28 on lõpetanud.
36. Nikolai Raag jätkab ainuisikliku äripidajana äritegevust Tallinnas, Narva mnt. 36 asuvas elektrilemendi-tehases firma all: Elektrilemendidtehas „Ika“ ins. N. Raag.
37. Gabriel Ratas jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Iiärjapea 21, toiduainetekaupluse firma all „G. Ratas“.
38. Ellen Ravala lõpetanud Tartus, Aleksandri 23 toiduainetekaupluse, segakauplust Erra v., Kiviõlis, peab edasi firma all „E. Ravala“.
39. Ants Reekaar jätkab äritegevust, avades Tallinn, Ballasti 19 toiduainetekaupluse firma all „A. Reekaar“.
40. Elvinc Rooba avanud Tapal ehitusettevõtte ja peab seda koos endiste ettevõtetega firma all: Saeveski ja mehaaniline puutööstus „Puumass“ E. Rooba.
41. Karl Rosenstock'i toiduainetekaupluse asukohaks Tallinn, Tondi 28 (enne Tondi 30).
42. Hedvig Saroja kirjutus-, mänguasjade- ja mööblikaupluse asukohaks Erra v., Kiviõli, Kiriku t. 8 ja firmaks „H. Saroja“.
43. Ernst Schöch jätkab äritegevust Kallastel, Tartu t. 34 pagariäri alal.
44. „Balti Lloyd“ Curt Schiller, Tallinn, Pikk 62, ettevõtte seniselt omanikult üle läinud Hans Dressler'ile, kes ainuisikliku äripidajana peab laevanduse kontorit firma all: „Balti Lloyd“ Hans Dressler; firma kollektiivprokuristideks on Voldemar Maydell ja Herbert Kruse.
45. Albrecht Seeger jätkab äritegevust, avades Rakveres, Tallinna t. 6 mööblitööstuse firma all „Albrecht Seeger“.
46. Johanna Sikk jätkab äritegevust, avades Tallinn, V. Kalamaja 27 pudu- ja riidekaupluse firma all „J. Sikk“.
47. Sorkin & Kelt, Tallinn, Endla 45, täisühingust labkunud täisosanik Voldemar Kelt, kelle asemele astunud täisosanikuks Abram Frischer, ettevõtte firmaks jääb „Sorkin ja Frischer“.
48. Johannes Sõerd jätkab äritegevust, avades Tallinn, Planeedi 11—10 veoettevõtte.
49. Jakob Tibbing Narvas, Joala 15 asuva kella- ja kullasepäri ühes firma „J. Tibbing“ tarvitamise õigusega üle annud Elisabet Kriis'ile, kes jääb ainuisiklikuks äripidajaks, prokuristik on Karl Kriis.
50. Aleksandra Tiidermann'i perekonnanimeks Reoli, tema mantlitööstuse asukohaks Pärnu, Jannseni 8 (enne Gustav Adolphi 2) ning firmaks „Aleksandra Reoli“.
51. Johanna Tinit'sa Tallinnas, Nunne 11 asuva lambivarjudeäri firmaks: Lambivarjudeäri „Valgus“ J. Tinit. Samas asunud kübarate müügi lõpetanud.
52. August Tõlli lõpetanud eluskalade eksportäri Pärnus, Kuressaare mnt. 5; peab edasi kalasuitsutamistööstusi Pärnus, Kuressaare mnt. 5 ja Pärnu jõe kaldal, Vana-Sauga t. jätkul firma all „August Tõlli“.
53. Hugo Toom jätkab äritegevust, avades Valgjärve vallas, Vana-Piigaste as., talurahvatarvetekauplus ühes riigiviina- ja õllemüügiga firma all „H. Toom“.
54. Keila jahu- ja püüiveski Tähe & Ko asukohaks on Keila, Haapsalu mnt. 8.
55. Sisle Umov jätkab äritegevust, avades Tallinn, Pärnu mnt. 48 kübaratööstuse firma all „S. Umov“.
56. Arnold Ungerso'n'i kaubandus-kontori asukohaks Tallinn, Pärnu mnt. 21 (enne Raua 33-b).
57. Tõnu Veide Tallinnas, Rataskaevu 6 asuva ettevõtte ärialaks „paelukudumisetööstus“, millist peab firma all „T. Veide“.
58. Jaan Veismann lõpetas valmisriieteäri Tallinn, V. Karja 8, valmisriieteäri Tallinn, Harju 37 peab edasi firma all „Jaan Veismann“.
59. August Värva talurahvatarvetekaupluse asukohaks Vana-Otepää v., Nõuni k. (enne Päidla v.).
60. Johannes Võsu jätkab äritegevust, avades Jõgeval, Kesk 4, sauna.

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE

7. oktoobril 1938. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara:		1. Põhikapital	5.000.000.—
kuld: rahas ja kangides	34.288.942.10	2. Tagavarakapital	1.080.455.23
välisraha	15.479.893.02	3. Jooksvad kohustused:	
2. Vahetusraha	949.110.95	a) pangatähed liikvel	51.203.630.—
3. Sisevekslid:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	7.506.951.31	valitsuse	16.953.058.91
põllumajandusl.	2.531.290.66	pankade	10.571.107.24
metsatööstusl.	58.383.45	teised	2.162.601.07
4. Laenud:		29.686.767.22	
valitsusele	—	4. Muud passivad	15.356.207.10
teistele *)	11.650.121.66		
5. Kinnis- ja vallasvara	3.433.898.67		
6. Muud aktivad	26.428.467.73		
	<u>102.327.059.55</u>		<u>102.327.059.55</u>

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: 61,53¹/₀.

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1.210.144.31.

JUHATUS

Toiduainete turg

London. 7. X 38.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 92/—97/-
Daani	” 99/-
Hollandi	” 96/-
Eesti	” 93/-
Rootsi	” 96/-
Poola	” 93/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. n. = 225 kg

Northern Manitoba	sh. —
Rosario Santa Fe	—

Jahu, kaal — 440 Ingl. n. = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 13/0
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg „ 6/6**Kaerad**, „ „ „ = 50 kg „ 7/3**Linad**, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 72/—
Tows Soviet	” 76/—

Manchester.**Või.**

Eesti	sh. 110/— 113/-
Läti	” 110/— 113/-
Soome	” 118/— 120/-
Rootsi	” 118/— 120/-

Daani	sh. 130/— 133/-
Uus-Meremaa, finest	” 120/-
” ” first	” 117/-

Hamburg.**Nisu.**

Sisemaa, 50 kg eest	—
Manitoba I, cif 100 kg eest term.	\$ 2.94
Hard Atlantic	” 3.10

Rukis, 1000 kg eest.

La Plata, Hamburgis	sh. —
” ” Amsterdamis	” —

Suhkur.

toores	sh. 5/1 ¹ / ₂ —5/6
Belgia	” 6/10 ¹ / ₂
Tšehhi	” 6/10 ¹ / ₂
Poola	” 6/6
Hollandi	” 7/-

Riis, Burmah II. . . . . Rmk. 10.50**Või**, Berliinis.

Deutsche Markenbutter	Rmk. —
Feine Molkereibutter	” —
Molkereibutter	” —
Landbutter	” —
Kochbutter	” —

Välisbörsid

	L O N D O N										
	29. IX	30. IX	1. X	3. X	4. X	5. X	6. X	7. X	8. X	10. X	11. X
Frank . . .	178.46	178.96	178.96	179.03	178.96	178.96	178.93	178.96	178.93	178.94	178.93
Dollar . . .	4.7450	4.8325	4.8212	4.8018	4.7868	4.7981	4.8118	4.7931	4.7831	4.7612	4.7612
Rootsi kr. . .	19.392	19.407	19.407	19.410	19.410	19.412	19.412	19.415	19.413	19.410	19.410
Daani kr. . .	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kr. . .	19.901	19.900	19.901	19.901	19.901	19.900	19.900	19.901	19.901	19.901	19.901
Saksa mrk. . .	11.900	12.035	12.045	12.004	11.965	11.985	12.015	11.975	11.935	11.900	11.875
Soome mrk. . .	226.75	226.87	226.87	226.75	226.81	226.75	226.75	226.75	226.81	226.81	226.81
Floriin . . .	8.8250	8.8850	8.8575	8.8225	8.7975	8.8125	8.8425	8.81	8.8025	8.7662	8.7650
Liira . . .	90.12	91.75	91.62	91.37	91.—	91.15	91.48	91.25	90.87	90.50	90.50
Helveetsia fr. . .	21.100	21.205	21.170	21.060	21.010	21.035	21.090	21.030	20.995	20.945	20.955
Tšehhosl. kr. . .	138.—	140.25	139.87	139.37	138.87	139.12	139.62	139.12	138.68	138.25	138.12
Belga . . .	28.090	28.640	28.535	28.395	28.295	28.350	28.440	28.355	28.305	28.150	28.155
Peseeta . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Silling . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slott . . .	25.—	25.56	25.50	25.43	25.56	25.62	25.62	25.62	25.50	25.50	25.31
Pengö . . .	24.—	24.50	24.12	24.25	24.12	24.25	24.25	24.25	24.12	24.12	24.—
Latt . . .	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon . . .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt . . .	29.—	29.—	29.—	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50
Tšerv. . .	25.16	25.65	25.55	25.45	25.34	25.42	25.52	25.40	25.34	25.15	25.23
Höhe p. u. . .	19 ⁹ / ₁₆	19 ¹ / ₄	19 ⁹ / ₁₆	19 ¹ / ₂	19 ⁵ / ₈	19 ⁹ / ₁₆	19 ⁷ / ₁₆	19 ¹ / ₂	19 ⁹ / ₁₆	19 ⁵ / ₈	19 ⁹ / ₈
Kuld " " . . .	145 sh. 10 d.	141 sh. 1 d.	144 sh. 1 ¹ / ₂ d.	141 sh. 8 ¹ / ₂ d.	145 sh. 3 ¹ / ₂ d.	144 sh. 10 d.	144 sh. 5 d.	145 sh.	145 sh. 4 ¹ / ₂ d.	145 sh. 10 d.	146 sh. 1 ¹ / ₂ d.
Plaat. " " . . .											

	B E R L I I N										
	29. IX	30. IX	1. X	3. X	4. X	5. X	6. X	7. X	8. X	10. X	11. X
Naelsterling . . .	11.900	12.045	12.045	12.00	11.955	11.985	12.020	11.975	11.94	11.905	11.80
Frank . . .	66.60	67.40	67.30	67.05	66.75	67.—	67.20	66.90	66.70	66.55	66.40
Dollar . . .	2.512	2.494	2.499	2.497	2.498	2.498	2.498	2.497	2.497	2.498	2.498
Rootsi kr. . .	61.84	62.07	62.07	61.79	61.53	61.71	61.90	61.66	61.48	61.29	61.19
Daani kr. . .	53.12	53.77	63.77	53.57	53.34	53.50	53.66	53.46	53.30	53.15	53.04
Norra kr. . .	59.79	60.52	60.52	60.29	60.04	60.22	60.40	60.17	60.—	59.82	59.69
Soome mk. . .	5.245	5.315	5.315	5.29	5.27	5.285	5.300	5.280	5.265	5.250	5.240
Floriin . . .	134.54	135.80	135.64	135.82	135.95	136.—	135.90	135.83	135.70	135.34	135.60
Liira . . .	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr. . .	56.58	56.76	56.84	56.90	56.96	56.94	56.98	56.87	56.88	56.84	56.72
Belga . . .	42.46	42.06	42.25	42.21	42.23	42.29	42.28	42.22	42.20	42.23	42.22
Latt . . .	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80
Eesti kr. . .	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20
Litt . . .	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused

12. X 1938.

		Kroonid		Kroonid	
Nisupüütl (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):				Poolsõre	100 kg 42.—
„Sampo“	100 kg	25.—		Sõre	„ 43.—
„Kungla“	„	33.—		Manna	„ 43.—
„Kalev“	„	37.—		Rukkijahu	100kg 17.20—18.50
„Eesti parem“	„	41.—		Rukkipüütl	„ 26.00—27.00
„Granular“	„	38.—		Nisu pehme — sõre	25.00—43.00
				Kaerahelbed	22.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 12 X 1938. a.

		Kroonid.			Kroonid
J. Puhk ja Pojad suurveski:			Raudplekk	100 kg	28.00—34.—
Jahud: rukki	100 kg	17.20—18.50	tsingitud	"	41.00—46.—
" " " " " " "	"	26.00—27.00	Raudtald	"	19.00—19.50
" " " " " " "	"	25.00—43.00	Teras, tulla, ree	"	29.—
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg	—,32	" vedru	"	32.—
A/S. Rotermanni teh.:			" valu	"	—90.—1.—
Jahud: rukki	100 kg	16.50—17.50	Malm nr. 2	"	9.10
" " " " " " "	"	26.00—27.00	Inglitina	"	410.—420.—
" " " " " " "	"	25.00—43.00	Seatina	"	40.00—45.00
Nisu	"	22.00—23.00	Vaskplekk, punane	"	180.—240.—
Rukis	"	16.00—17.00	Vaskplekk, valge	"	160.—200.—
Kaerad, sööda	"	11.50—12.—	Tsinkplekk	"	75.—80.—
Odrad, toidu	"	15.00—16.—	Masinaõli	"	21.—22.—
Seemned: ristikkeina, pun. hil.	"	75.00—80.00	" Ameerika	"	21.—22.—
" " " " " " "	"	45.00—50.00	Mootoriõli, Ameerika	"	38.00—70.—
Õli, linaseemned	"	16.75—17.50	" " " " " " "	"	—
Herned, toidu, rohelisted	"	23.00—30.00	Autoõli, Ameerika ja Daani	"	42.00—135.—
Riis, Burma II	"	46.00—47.00	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-		
Kartulitärklis „Supérieur“	"	25.—	teõli, tsistern.	1000 kg	65.00—70.—
Siirup, kartuli, 42%	"	28.00—30.00	Tsilindriõli, Ameerika	100 "	30.00—50.—
Glükoos	"	28.00—30.00	Nafta, Vene	"	13.50—14.00
Margariin, kodumaa, ...	"	69.00—75.00	" Ameerika	"	—
Kakao, Hollandi	1 kg	1.80—2.40	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	"	14.00—15.00
" Eesti	"	1.00—2.30	" " " " " " "	"	—
Kohv, Rio, Santos jne.	"	2.65—3.30	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-		
" " " " " " "	"	4.75—5.75	tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.	"	—,32
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon	"	5.60—6.—	Auto-bensiin	"	—,32
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	"	5.00—5.50	A/Ü. Eesti Kiviõli bensiin, „Estolin“,		
Suhkur, peenike, Englise	100 kg	45.75—46.—	tsistern. tr. Tall. ühes teedemaks.	"	—,32—,34
" " " " " " "	"	45.25—45.50	Bensiin, I s., välisbensiin	"	—,34—,35
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	2.70—2.90	Pesuosoda, kodumaa	100 kg	8.50—9.00
" " " " " " "	"	2.50—2.70	Seebikivi	"	28.25—29.25
" " " " " " "	"	2.50—2.70	Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg	"	6.50
Heeringad: Šoti „Matties“, I sort tünn	"	43.00—46.00	" " " " " " "	100 "	39.—45.—
" " " " " " "	"	44.00—48.00	" tinavalge, ...	"	74.—75.50
Liha, sea, I sort	1 kg	00.70—00.82	" " " " " " "	"	14—24.—
Liha, looma, I sort	"	00.40—00.58	Väetisained: Superfosf. Ingl. 18/20% 100 kg	"	—
Õlikoogid, linaseemne	100 kg	—	" " " " " " "	"	—
Sojatangud	"	15.75	" " " " " " "	"	—
Nisukliid	"	—	" " " " " " "	"	—
Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn	1000 kg	35.—	" " " " " " "	"	—
Kivisüsi, auru, fr. Tallinn	"	28.—	Segafosfaat 22/23%	"	—
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr. 1000 kg	"	50.—	Eesti fosforiit 25/27%	"	—
Kütteturvas (A/s., „Eesti Turbat.“)	"	10.—	Kaalisool 40%	"	—
Põlevkivi, netto	"	9.—	Lubisalpeeter 15 1/2%	"	—
Kütteõli, vaadi viisi, netto	100 kg	6.70	Tsement,		
Raskeõli A. B. C.	"	8.00	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85	
Estobituumen A. B. C. D. E. F.	"	9.75	" " " " " " "	5.15	
" " " " " " "	"	10.25	Kriit, pestud	100 kg	4.00
Asfaltemulsioon	" netto	10.25	Kivitorv	"	14.00—22.50
Asfaltmastiks	"	5.75	Puntõrv	"	20.—22.50
Katuselakk, vaatides, ...	" br.	10.25	Lubi, Tallinn, ...	1000	33.—
Fenolaat, ...	" netto	5.25	" " " " " " "	"	22.—
Karbolineum „Estokarbolineum“	"	8.75—11.75	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska	"	30.—
" " " " " " "	"	16.75	" " " " " " "	"	42.—
Raulakk, netto	100 kg	7.75—8.75	Telliskivi, Is, fr. Tallinna sadam 1000 tk.	48.—51.—	
Immutusõli D. C., netto, ...	"	7.00	Silikaat, Is, fr. vabrik	"	42.—
Maanteeõli	"	0.30	Tulitikud, originaalkast (5000		
Viljapuu-karbolineum, netto	ltr	0.15,5	toosi)	kast	125.—
Mootorpetrooleum, ...	kg	0.12,5	Tallanahk, Eesti nahast	1 kg	2.30—2.70
Mootornafta	"	0.12,5	Tallanahk, Ameerika, I s.	"	2.60—2.90
Diiselnaftha	"	1.50	Linaseemneõli	100 kg	61.—
Putukamürk „Puttox“	"	20.00	Värnits	100 kg	—61.—
Raud, sordi	100 kg	20.00	Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. hl/alk.	33.00—35.—	
Raud, latt	100 kg	20.00	Paber, rotatsiooni	100 kg	23.20
" " " " " " "	"	26.00—33.—	Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr.	0.52—0.62
			" " " " " " "	"	0.40—0.53,5

Lambavill 15. VIII 36. a.
 „ I sort . . . . . 1 kg Kr. 3.55
 „ II „ . . . . . „ „ 2.80
 „ III „ . . . . . „ „ 2.05

Võli. — Tendents: vaikne. 10. X 1938. a.
 1. sort 1 kg Kr. 1.53, mis on tuln. sisse 3. X — 9. X 38. a.
 Lambaliha 12. X 1938. a.

Eksporditava värske lambaliha hind Tallinna tapamajades headuse järgi 75—80 senti kg.

Peekonsigade nädalahinn. Tallinn 7. X 1938. a.
 Peekonsigade tapakaalud: 10.—16. X 1938. a.

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.88	0.83		
55,5—59 „	0.83	0.79	Siseturu-	
72,5—75 „			hinnad	
75,5—80 „	0.79	0.75		

Elussigade hindadeks noteeriti:
 90—120 kg raskused 60 s. eluskaalu kg.
 121—160 „ „ 64 „ „ „
 161 ja raskemad 60 „ „ „

Kanamaad. Tendents: siseturumun. / ekspordimun. / selgusetu.
 7. X 38
 1 kg ekspordimune fr. kogumispunkt Kr. 1.10
 1 „ siseturumune „ „ Kr. —.85

Piim. 10. X 1938. a.
 Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües . . . . . 12 s. ltr.
 I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües . . . . . 11 „ „
 II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües . . . . . 10 „ „
 II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües . . . . . 9 „ „

Juust. 10. X 38. Tendents: kindel.
 Juustu hinnaks noteeriti ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn
 Eksportjuust: Siseturujuust
 Sveitsi 95—1.20
 sort 12 A 112 senti kg Tilsiti 1.10
 „ 12 B 109 „ „ Holl. 1.00—1.05
 „ 11 A 110 „ „ Backstein 1.00
 „ 11 B 107 „ „ Konserv. 1.35
 „ 10 A, B, C 106 „ „

Lina d. 7. X 38. Tendents: püsiv.
 Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):

	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
Lina, ristna R	107	105
hoffsdreiband HD	98	96
dreiband D	89	87
ordinäärdreiband OD	80	78
liivi ordinäärdreiband LOD	71	69
takupraak H	62	60

Takud I . . . . . 1 kg 0.69
 „ II . . . . . „ 0.59
 „ III . . . . . „ 0.49
 „ ehituse . . . . . „ 0.15—20

Kartulid. 10. X 8. Tendents: kindel
 Sõõgikartul: Läänerannas . . . . . 2.50—3.— kv
 Seemnekartul: „Majesteet“ . . . . . 4.10—4.40 „
 Tööstuskart: tärklisvabr. 10 s. t. kg ehk . . . . . 2.00—2.50 „
 piiritusevabrikuis . . . . . 2.00—2.50 „

Kaalad. Ekspordikõlvulised fr. rannik. 26. IX 1938. a.
 Lõhe (marjaga) värske, kaal alat. 6 kg 1.80. Tend.: rah.
 Lõhe (niisaga) värske, kaal alat. 6 kg 1.50. „ „
 Angerjas, elus, rändangerjas, kaal alates 400 g 160 s. kg. Tendents: kindel

—do— elus, paigaangerjas 100 s. kg „ „
 Koha, värske, järve, alates 38 cm 65 s. kg. „ „
 Haug, värske, valik 1—3 kg 30 s. kg „ „
 Haug, järve, valik 1—3 kg 25 „ „ „
 Latik, värske . . . . . 25 „ „ „

Aiasaadus. d. 7. X 38. a
 Õunad: sügissord. ekspordikõlv., pakkimiskuludeta fr. Tallinn 36 s. kg Tendents: nõrk.
 Sügissord., kuldrenet, treboux, ekspordikõlvulised, pakkimiskuludeta fr. Tallinn 40—42 senti kg. Tendents: rahulik.

Talvesordil., sibul, Tartu roos 42—45. Tend.: püsiv.
 Antonovka-sordilised õunad 30 s. kg. Tend.: rahul.
 Jõhvikad: ekspordikõlv., fr. Tallinn, pakkimiskuludeta 15 s. kg. Tendents: elavam.

Sigurid: ekspordikõlv., fr. kogumisp. 16—17 s. kg. Tendents: vaikne.
 Sibulad: ekspordikõlv., fr. kogumispunkt 15 s. kg. Tendents: püsiv.
 Kurgid: konservitud, ekspordikõlvulised, ca 5 kg plekknõu 2.40. Tendents: püsiv.

Kaseiin 3. X 38
 Toorkaseiin I s. 1 kg fr. piimatalitus. Kr. —.13.
 „ II „ „ „ „ —.11.
 Tendents: vaikne.

Metsamaterj. hinnad fr. laduplats Tallinn. 1938.
 Palgid: kuusk ja mänd . . . thm. kr. 15.00—16.—
 Paberipuud. . . . . r.-m. „ 8.—10
 Toepuud. . . . . „ „ 7.—
 Pakud: haab I sort . . . „ „ 35.—
 „ II „ „ „ 25.—
 Prussid . . . . . „ „ 34.00—36.00
 Saetud materjal: plangud + 25% laudu: alus 7'':

„ kuusk u/s	34.—
„ „ IV sort.	30.—
„ mänd u/s	32.50
„ „ IV sort.	28.50
Kastilauad	55.00—60.00
Krohvilistud	28.00—34.00
Liiprid 15 cm × 25 cm × 270 cm „ „	3.—

Tendents: selgusetu.
 Prahid.
 Lina
 Tallinn — Stettin . . . . . 1000 kg Rmk. 14.25
 „ — Gent . . . . . 1016 „ sh. 28/—
 „ — Dundee . . . . . „ 30/—

	Standard
Puumaterjalid. Tallinn—London	sh. 32/6
„ — Hull	40/—
„ — Manchester	45/—
„ — Grangemouth	32/6
„ — Belfast	45/—
„ — Dundee	33/6
„ — Antwerpen	35/—
„ — Gent	35/—
„ — Rotterdam	32/6
„ — Amsterdam	40/—

Segakaup.
 Tallinn — Stettin . . . . . 1000 kg Rmk. 18.00—30.—
 „ — London . . . . . 1016 kg sh. 17.00—45.—
 „ — Stokholm . . . . . 1000 kg Rkr. 11.00—30.—
 „ — Stettin, võli, ... tinn Rmk. 1.50
 „ — London „ 1000 kg „ sh. 2/6

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 30. IX 1938. a.

Tallinna fondibörsi

kursisedel

Väärtpaberid	Nomin- vaart	Vihmane diviid.	Tehtud	Ostjad	Müüjad
1927. a. 7% E. V. välisl. \$	1000	—	—	3600	—
” ” ” ”	100	—	—	1760	—
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C. (55 a.) 2.66%	100	—	—	68	75
Majandusmin. rahandus- osakonna pantkirjad:					
seeria D. (20 a.) 2.66%	100	—	—	57	—
” E. (20 a.) 2.66%	100	—	—	60	—
” F. (9 a.) 2.66%	100	—	—	42	—
Pikalaenu Panga:					
pantlehed (20 a.) 6%	5000	—	—	—	—
” ” ” 6%	1000	—	—	—	—
võlakirjad (20 a.) 5%	5000	—	—	—	—
” (5 a.) 5%	5000	—	—	—	—
” (5 a.) 4½%	5000	—	—	—	—
” (5 a.) 4%	5000	—	—	—	—
4½ Asunduskapit. võlakirj.	100	—	—	90	—
40% Asundusk. võlakirj., mis antud E. Maap. poolt Krediitastutust. nende nõudm. ümberlaenust.	100	—	—	—	—
60% E. Hüpot.-p. pantlehed	100	—	90	90	91
50% E. Maakrediits. pantl.	100	—	95	95	96
50% Tall. Immob. pantl. rbl.	100	—	—	—	—
4½/20% E. Maap. pantl. (7 s.)	100	—	—	—	—
4½/20% ” ” (8 s.)	100	—	—	—	—
4½/20% ” ” (9 s.)	100	—	—	—	—
Aktsiad:					
Eesti Pank	50	9%	—	65	—
Krediit Pank	50	5%	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	4%	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	5%	—	—	—
Balti Puuvilla ketr. ja kud. vabr. a/s	50	3%	—	11,60	15
Eesti elektrimasin. ehi- tuse a.-s., end. „Volta“	100	8%	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6%	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing	100	9%	—	—	—
Eestimaa trükikoda a/s.	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s.	50	8%	—	—	—
„Hansa“ kindl. a/s.	50	10%	—	—	—
„Kinnisvara“ o/üh.	50	6%	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisva- rade kasut. o/ü.	50	7%	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—
„Moor“ o/ü.	1000	8%	—	—	—
Narva Kirjastuseühisus	50	5%	—	—	—
Piirit. puhast. vabr. o/üh.	50	3%	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindl. a/s.	50	12%	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s.	50	6%	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s.	50	—	—	—	—
Saku õlletehas a/s.	50	5%	—	—	—
G. Siegel a/s.	50	5%	—	—	—
Sindi Tekstiilvabrikute üh.	50	—	—	—	—
Türi Pab. ja Puup.-v. a/s.	50	—	—	—	—
„Ühiselu“ a/s.	50	—	—	—	—
O/ü. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenh. Puuvillas. Man. o/ü.	5000	2%	—	—	—
„Eesti Kiviõli“ a/ü.	50	—	—	—	—
O/ü. Raadio-Elektrotehn. Teahas „Ret“	100	10% ⁰	—	—	—
A/S. Tall. Laevauhisus	50	15% ⁰	—	—	—
O/ü. „Elamu“	50	—	—	—	—
A/S. A. Rosenvald & Co.	250	—	—	—	—

		6. X 1938	7. X 1938	8. X 1938	10. X 1938	11. X 1938	12. X 1938
New- York dollar	T. O. M.	— 3.76 3.83	— 3.75 3.82	— 3.77 3.84	— 3.77 3.84	— 3.79 3.86	— 3.79 3.86
London 1 nael- sterl.	T. O. M.	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35
Berliin	T. O. M.	— 150.60 152.80	— 150.45 152.65	— 151.00 153.20	— 151.25 153.45	— 151.85 154.05	— 152.10 154.30
Berliin (clear- ring) 100 s. ruigim.	T. O. M.	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —
Helsingi 100 soo- me m.	T. O. M.	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10
Stokholm 100 root- si kr.	T. O. M.	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60
Kopenb. 100 daa- ni kr.	T. O. M.	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05
Oslo 100 nor- ra kr.	T. O. M.	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15
Paaris 100 prants. fr.	T. O. M.	— 10.08 10.28	— 10.08 10.28	— 10.08 10.28	— 10.08 10.28	— 10.08 10.28	— 10.08 10.28
Amsterd. 100 flo- riini	T. O. M.	— 204.75 208.25	— 204.40 207.90	— 205.15 208.65	— 205.20 208.70	— 206.05 209.55	— 206.15 209.65
Riia 100 latti	T. O. M.	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50
Zürich 100 helv. fr.	T. O. M.	— 85.80 87.20	— 85.70 87.10	— 85.95 87.35	— 86.05 87.45	— 86.25 87.65	— 86.25 87.65
Brüssel 100 bel- gat	T. O. M.	— 63.65 64.65	— 63.55 64.55	— 63.75 64.75	— 63.80 64.80	— 64.15 65.15	— 64.20 65.20
Milaano 100 liirat	T. O. M.	— 19.79 20.14	— 19.76 20.11	— 19.82 20.17	— 19.86 20.21	— 19.96 20.31	— 19.97 20.32
Milano (clear- ring) keskm. kurs.	T. O. M.	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —
Praha 100 tšehh. kr.	T. O. M.	— 12.98 13.20	— 12.93 13.15	— 12.98 13.20	— 13.02 13.24	— 13.06 13.28	— 13.08 13.30
Varssav 100 slotti	T. O. M.	— 72.50 72.20	— 70.50 72.20	— 70.50 72.20	— 70.80 72.50	— 71.05 72.75	— 71.05 72.75
Kaunas 100 litti	T. O. M.	— 62.25 63.50	— 62.00 63.50	— 62.00 63.50	— 62.25 63.75	— 62.50 64.00	— 62.50 64.00
Danzig 100 guld- nat	T. O. M.	— 70.50 72.20	— 70.50 72.20	— 70.50 72.20	— 70.80 72.50	— 71.05 72.75	— 71.05 72.75
Kuld puhas üks gr.		—	—	—	—	—	—

Vastavatud uus valmisriieteäri, eesti ettevõte

K-M. „TEKO“

V. KARJA T. 8.

TEL. 445-32

(end. Veismanni äri ruumes)

TELLIMISED ja VALMISRIIDED KVALITEETMATERJALIST

KVALITEETMÖÖBLEID

asutiste ja korterite
sisustamiseks tellige

MÖÖBLITEHASELT

A.-S. „MASSOPRODUKT“

Tallinn • Tartu m. 73 • Telef. 308-96

Suures valikus

inglise ülikonna ja palitu uudismustreid

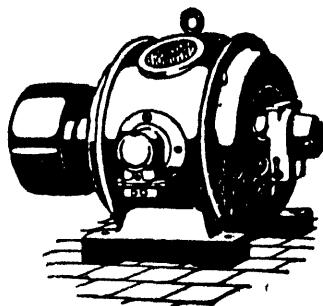
parimaist inglise vabrikust.

Pealeselle suurim valik kodumaa uudismustrelst.

O.-Ü. RIETURITE ÜHISKAUBAMAJA

Tallinn, S. Karja 19. Tel. 455-77. Tartu, Aleksandri 5. Tel. 16-20.

ELEKTRIMASINATE JA -APARAATIDE BLOKEERIMINE

Elektri-mootorid
Elektri-triikraud
Elektri-keedunõud
Elektri-armatuurid

Isoleeritud vasktraati,
Nikeliintraati,
Kroomnikkeltraati,
Mikaniiti ja vilgukivi,
Eboniiti ümmarg. ja
lapikut,
Filbrit ümmargust ja
lapikut,
Presspani ja leatheroidi,
Puu vill. mähispaelu,
Dünamo sõeharju,
Mähiste isoleerlakki
j. n. e.

Igasugu elektrimaterjali. Raadiolampe ja -tarbeid. Võtame vastu elektrijõu- ja valgustuse sisseade töid. Elektrimasinate mähkimine kui ka igasuguste aparaatide parandam. ja valmistam.

ELEKTROTEHNIKA ÄRI JA
TÖÖSTUS

V. ENGEL

TALLINN,

Pikk t. 39. Telef. 444-53

Terve Euroopa *ja viis maailmajagu*

on Teie valduses iga meie raadiovastuvõtja kaudu.

Meie käesoleva hooaja vastuvõtjate programm pakub väljapaistvaid tüüpe:

AGU 2

— iga taluelamu uhkus — üks elegantseimaid ja viimistletuimaid patareivastuvõtjaid erakordselt hea lühilainevastuvõtuga (isegi Tokio). Lülitav voolukokkuvõid.

Hind Kr. 160.—

AGU 1

— eelmise väärikas kaaslane samuti lühilainealaga.

Hind Kr. 140.—

PRIIMA

— patareisuper, 5-lambiline vastuvõtja, millega iga lapski, kes jõuab keerata nuppu, leiab oma muusika.

Hind Kr. 190.—

Ja linnale:

MAESTRO 2 ja 1

— võrksuperid kõigi superi finessidega.

Maestro 2 . . . Hind Kr. 250.—

Maestro 1 . . . Hind Kr. 235.—

Meie saadame nõudmisel tasuta tehnilisi andmeid, katalooge ja informatsioone nende vastuvõtjate kohta.

Nõudke nende vastuvõtjate demonstreerimist meie esindusärides

TARTU TELEFONIVABRIK A-S.

TARTU, PUIESTEE 9/11, TELEF. 2-34.